

HANDLÄGGARE, AVDELNING, TELEFON

Fredrik Blomström
Avdelningen för marknadsfrågor
08-678 55 00

TeliaSonera AB
Stab Juridik, Regulatoriska frågor
123 86 FARSTA

Saken

Fastställande av särskilda skyldigheter enligt 8 kap. 6 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation - EkomL för företag med ett betydande inflytande på de svenska marknaderna för samtalsoriginering i det allmänna telefonnätet via en fast anslutningspunkt, samtalsterminering i individuella allmänna telefonnät via en fast anslutningspunkt samt förmedlingstjänster via det fasta allmänna telefonnätet.

Post- och telestyrelsens avgörande

Post- och telestyrelsen (PTS) beslutar att ålägga TeliaSonera AB (TeliaSonera), i egenskap av operatör med betydande inflytande på marknaderna för samtalsterminering i individuella allmänna telefonnät via en fast anslutningspunkt, samtalsoriginering i det allmänna telefonnätet via en fast anslutningspunkt, samt förmedlingstjänster via det fasta allmänna telefonnätet, följande skyldigheter.

1. TeliaSonera förpliktas med stöd av 4 kap. 8 § EkomL att tillgodose varje rimlig begäran om att bedriva samtrafik med den som tillhandahåller eller avser att tillhandahålla allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, vilket på marknaden för samtalsterminering i TeliaSoneras egna allmänna telefonnät via en fast anslutningspunkt innefattar att tillgodose varje rimlig begäran om terminering, på marknaden för samtalsoriginering i det allmänna telefonnätet via en fast anslutningspunkt innefattar att tillgodose varje rimlig begäran om originering och att på marknaden för förmedlingstjänster via det fasta allmänna telefonnätet innefattar att tillgodose varje rimlig begäran om förmedling.
2. TeliaSonera förpliktas med stöd av 4 kap 8 § EkomL att tillgodose varje rimlig begäran om sammankoppling av nät via direktförbindelse med annan operatör för utbyte av trafik mellan parterna samt tillgodose varje rimlig begäran om tillträde till nätanslutningspunkt.

3. TeliaSonera förpliktas med stöd av 4 kap 8 § EkomL att tillgodose varje rimlig begäran om nätkapacitet mellan nätanslutningspunkt i TeliaSoneras nät och en fysisk nätanslutningspunkt i den begärande operatörens nät för sammankoppling av nät för utbyte av trafik (s.k. operatörsaccess).
4. TeliaSonera förpliktas med stöd av 4 kap. 8 § EkomL att på marknaderna för samtalsterminering i det egna allmänna telefonnätet via en fast anslutningspunkt och på marknaden för förmedlingstjänster via det fasta allmänna telefonnätet tillgodose varje rimlig begäran om direktavräkningsavtal från den som tillhandahåller eller avser att tillhandahålla allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, oavsett om trafiken överförs direkt från den operatör som önskar köpa terminering eller går via annan förmedlande operatör.
5. TeliaSonera förpliktas med stöd av 4 kap. 8 § EkomL att på marknaden för förmedlingstjänster via det fasta allmänna telefonnätet tillämpa kaskadavräkning vid förmedling av samtal i det fall terminerande operatör inte har direktavräkningsavtal med den operatör som köper förmedling.
6. TeliaSonera förpliktas med stöd av 4 kap. 11 § EkomL att tillämpa kostnadsorienterad prissättning enligt kostnadsredovisningsmetoden LRIC för tillträde, förutom med avseende på tillträde i form av nätkapacitet mellan nätanslutningspunkt i TeliaSoneras nät och en fysisk nätanslutningspunkt i en annan operatörs nät för sammankoppling av nät för utbyte av trafik (s.k. operatörsaccess), där TeliaSonera skall tillämpa FDC som kostnadsredovisningsmetod, med de faktiska och historiska kostnaderna för tillhandahållandet som grund för prissättningen.
7. TeliaSonera förpliktas med stöd av 4 kap. 6 § EkomL att tillämpa icke-diskriminerande villkor för tillhandahållande av samtrafik, direktförbindelser, operatörsaccess, direktavräkning och kaskadavräkning.
8. TeliaSonera förpliktas med stöd av 4 kap. 7 § EkomL att årligen eller i övrigt på begäran av Post- och telestyrelsen särredovisa bolagets verksamhet rörande tillhandahållande av samtrafik, direktförbindelser, operatörsaccess och kaskadavräkning samt till myndigheten ge in sin redovisning beträffande tillhandahållandet av dessa tjänster, inbegripet uppgifter om intäkter från annan.
9. TeliaSonera förpliktas med stöd av 4 kap. 5 § EkomL att i ett referenserbjudande specificera och offentliggöra uppgifter om tillträde enligt detta beslut.

Skyldigheterna specificeras närmare i bilaga 1.

PTS omprövar genom detta beslut de skyldigheter som gäller övergångsvis enligt 15 § lagen (2003:390) om införande av lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (övergångsbestämmelserna) och upphäver med stöd av 19 § övergångsbestämmelserna och 1 § förordningen (2003:397) om införande av lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, för TeliaSoneras del, samtliga de skyldigheter som gällt enligt telelagen (1993:597) och som motsvaras av de skyldigheter som meddelas genom detta beslut.

Detta beslut gäller omedelbart.

Bakgrund

PTS har i särskilda beslut fastställt de svenska marknaderna för samtalsoriginering i det allmänna telefont nätet via en fast anslutningspunkt, samtalsterminering i individuella allmänna telefont nätet via en fast anslutningspunkt respektive förmedlingstjänster via det allmänna fasta telefont nätet som relevanta marknader.

I det nämnda besluten har PTS vidare identifierat TeliaSonera som operatör med betydande inflytande på de svenska marknaderna för samtalsoriginering i det allmänna telefont nätet via en fast anslutningspunkt, samtalsterminering i individuella allmänna telefont nätet via en fast anslutningspunkt samt förmedlingstjänster via det fasta allmänna telefont nätet.

Enligt bestämmelserna i EkomL ankommer det på PTS att ålägga en eller flera konkurrensskapande skyldigheter på en operatör som har betydande inflytande på en viss marknad. I detta beslut meddelar PTS skyldigheter avseende TeliaSonera

Utkast till beslut med avseende på dessa marknader har varit föremål för samråd enligt 8 kap. 10 och 11 §§ EkomL.

Skäl

1. Tillämpliga bestämmelser

Enligt 8 kap. 6 § EkomL skall den myndighet som regeringen bestämmer fortlöpande analysera de relevanta marknader som har fastställts enligt 5 §. Därvid skall Europeiska gemenskapernas kommissions riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden beaktas. För varje marknad skall det fastställas om det råder effektiv konkurrens.

Om det vid en bedömning enligt första stycket konstateras att det inte råder effektiv konkurrens på en fastställd marknad, skall företag med betydande inflytande på den marknaden identifieras och beslut meddelas om skyldigheter enligt 4 kap. 4 § och 5 kap. 13 och 14 §§.

Om det vid en bedömning enligt första stycket konstateras att det råder effektiv konkurrens på en fastställd marknad, skall skyldigheter som har beslutats med stöd av 4 kap. 4 § och 5 kap. 13 och 14 §§ upphävas. Tidpunkten för upphävande av en skyldighet skall bestämmas med hänsyn till berörda parterers intressen.

Enligt 4 kap. 4 § EkomL skall i enlighet med 8 kap. 6 § en operatör, som enligt 8 kap. 7 § har ett betydande inflytande på en viss marknad, åläggas en eller flera skyldigheter som anges i 5 – 12 §§. En sådan förpliktelse skall syfta till att skapa effektiv konkurrens.

En sådan operatör får även i andra fall än som anges i detta kapitel åläggas en skyldighet om tillträde, om det finns synnerliga skäl för det och åtgärden godkänns av Europeiska gemenskapernas kommission.

2. Metodbeskrivning

2.1. Allmänt om åläggande av skyldigheter

Av 8 kap. 6 § EkomL följer att om PTS konstaterar att det inte råder effektiv konkurrens på en fastställd marknad, skall myndigheten identifiera företag med betydande inflytande på den marknaden och ålägga dessa företag lämpliga specifika regleringsskyldigheter eller bibehålla eller ändra sådana skyldigheter som redan existerar. Minst en skyldighet skall åläggas för den som har betydande inflytande på en relevant marknad.¹

Enligt 1 kap. 1 § EkomL syftar bestämmelserna i lagen till att enskilda och myndigheter skall få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte vad gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster samt deras pris och kvalitet. Syftet skall uppnås främst genom att konkurrensen och den internationella harmoniseringen på området främjas. Samhällsomfattande tjänster skall dock alltid finnas tillgängliga på för alla likvärdiga villkor i hela landet till överkomliga priser.

Vid lagens tillämpning skall särskilt beaktas elektroniska kommunikationers betydelse för yttrandefrihet och informationsfrihet.

Av 1 kap. 2 § EkomL följer att åtgärder som vidtas med stöd av lagen inte får vara mer ingripande än som framstår som rimligt och skall vara proportionella med hänsyn till lagens syfte och de övriga intressen som anges i 1 §.

Enligt förarbetena till EkomL (prop. 2002/03:110 s. 185) åligger det myndigheten att utifrån problemets art välja den mest lämpliga skyldigheten för att uppnå syftet med åtgärden. Åtgärden skall syfta till att skapa effektiv konkurrens. PTS har att utgå från det grundlagsfästa egendomsskyddet (RF 2 kap. 18 §) vid prövningen av vilka skyldigheter som skall förpliktas den som har ett betydande inflytande på en marknad. Regeringsrätten har i det s.k. Barsebäcksmålet (RÅ 1999 ref. 76) formulerat en allmängiltig proportionalitetsprincip som lämpligen bör vara vägledande vid betungande offentlighetsrättsliga ingripanden mot enskilda. I nämnda mål uttalade Regeringsrätten att proportionalitetsprincipen innefattar flera olika krav som rättsordningen ställer på balans mellan mål och medel och mellan motstående intressen. Ingrepp från det allmännas sida mot enskild bör analyseras utifrån aspekterna ändamålsenlighet, nödvändighet och proportionalitet i strikt

---

¹ Se prop. 2002/03:110, s. 176 samt kommissionens riktlinjer p. 114.

mening. Ett ingrepp skall således vara lämpligt utifrån omständigheterna i det enskilda fallet, vara en nödvändig förutsättning för att målet med ingripandet skall kunna uppnås och slutligen vara avvägt på så sätt att nyttan för det allmänna står i rimlig proportion till den skada som ingreppet förorsakar den enskilde.

I nämnda förarbeten, sid. 185, anges bl.a. följande med avseende på vilka hänsyn PTS har att iaktta vid åläggande av skyldigheter:

”I att åtgärden skall vara den lämpligaste ligger att myndigheten skall välja den minst ingripande åtgärden som efter en proportionalitetsavvägning och behovsprövning utifrån de enskilda och de allmänna intressen som står mot varandra, bedöms kunna leda till det önskade resultatet. För att kunna göra en bedömning av vilken åtgärd som är den mest lämpliga måste myndigheten göra en genomlysande konsekvensanalys och redovisa resultatet av de avvägningar som myndigheten gjort i ett motiverat beslut.”

För att skyldigheter skall anses vara proportionella måste de enligt kommissionens riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags inflytande på marknaden i enlighet med gemenskapens regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (riktlinjerna) punkt 118

- ha ett legitimt syfte,
- vara nödvändiga, och
- utgöra det alternativ som är minst betungande för företagen men samtidigt uppnår de överordnade målen.

Reglering av företag med betydande inflytande bör, enligt PTS mening, inte hämma incitament till effektiva investeringar i den verksamhet som regleringen omfattar eller till investeringar i alternativ infrastruktur som är önskvärda ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Regleringen bör syfta till en utveckling mot effektiv konkurrens på lång sikt på den relevanta marknaden i den mån det bedöms realistiskt, eller på andra marknader PTS fastställt inom området för elektronisk kommunikation.

2.2. Disposition

I det följande görs först en översiktlig beskrivning av konkurrensproblemen på marknaden med utgångspunkt i den marknadsanalys som myndigheten gjort i besluten om fastställande av relevant marknad och identifiering av operatör med betydande inflytande. Beskrivningen omfattar även en redogörelse av befintliga skyldigheter, som gäller enligt övergångsbestämmelserna till EkomL, vilka påverkar konkurrenssituationen.

Mot bakgrund av konkurrensproblemen görs därefter en bedömning av vilka ålägganden som krävs för att komma till rätta med konkurrensproblemen och för att uppfylla målen med lagstiftningen. Därefter görs en avvägning av om dessa skyldigheter är lämpliga och proportionerliga. Slutligen följer en samlad bedömning.

3. Översiktlig beskrivning av konkurrensproblemen på marknaderna m.m.

3.1. Befintliga skyldigheter

Den rådande marknadssituationen och konkurrensförhållandena påverkas av den reglering som fram till nu tillämpats på de relevanta marknaderna. Nu gällande skyldigheter måste därför tas i beaktande vid en bedömning av vilka konkurrensproblem som finns på marknaderna och i viken mån dessa kompenseras av befintlig reglering eller om befintliga regleringskrav inte motsvaras av ett konkurrensproblem.

Enligt nuvarande reglering gäller en generell skyldighet för den som tillhandahåller teletjänst som är anmälningspliktig, att på begäran bedriva samtrafik med annan som tillhandahåller teletjänst som är anmäld. Detsamma gäller den som inom ett allmänt tillgängligt telenät tillhandahåller annan teletjänst i en omfattning som med avseende på utbredningsområde, antalet användare eller annat jämförbart förhållande är betydande. Detta följer av 15 § lagen (2003:390) om införande av lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (övergångsbestämmelserna), som hänvisar till 32 § telelagen (1993:597). Samtrafikskyldigheten har preciserats genom beslut av myndigheten och genom domstolsavgöranden, bl.a. vad gäller skyldighet att tillhandahålla transitering (samtalsförmedling) med kaskadavräkning samt skyldighet att i vissa fall ombesörja fakturering för annan operatör. Vidare skall enligt samma övergångsbestämmelser den som bedriver samtrafik, till PTS, anmäla sådana tekniska förändringar i nätet som påverkar samtrafiken i god tid före genomförandet.²

Ersättning för samtrafik avseende telefonitjänst till fast nätanslutningspunkt skall enligt 15 § övergångsbestämmelserna, med hänvisning till 32 § telelagen, vara rättvis och skälig med hänsyn till kostnaderna för prestationen. Vidare har operatörer med betydande inflytande enligt samma övergångsbestämmelser skyldighet

1. att tillgodose varje rimlig begäran om sammankoppling med telenät för samtrafik
2. att offentliggöra sina villkor för samtrafik,
3. att erbjuda likvärdiga villkor till alla som begär samtrafik
4. att på begäran lämna sådan information som är nödvändig för överenskommelser om samtrafik,
5. att i sin redovisning av rörelsen hålla intäkter och kostnader för samtrafik avskilda från intäkter och kostnader för annan verksamhet.³

Punkterna 2 och 5 gäller inte den som tillhandahåller mobila teletjänster.

TeliaSonera omfattas således enligt gällande rätt av en samtrafikskyldighet och är dessutom, i egenskap av operatör med betydande inflytande, skyldig att tillgodose varje rimlig begäran om sammankoppling med telenät för samtrafik, att erbjuda likvärdiga villkor för alla som begär samtrafik samt att på begäran lämna sådan information som är nödvändig för överenskommelser om samtrafik till tillsynsmyndigheten och att tillämpa kostnadsorienterade priser för samtrafik.

² 15 § övergångsbestämmelserna med hänvisning till 33 § telelagen (1993:597)

³ 15 § övergångsbestämmelserna med hänvisning till 34 § första stycket 1-4 och 6 telelagen

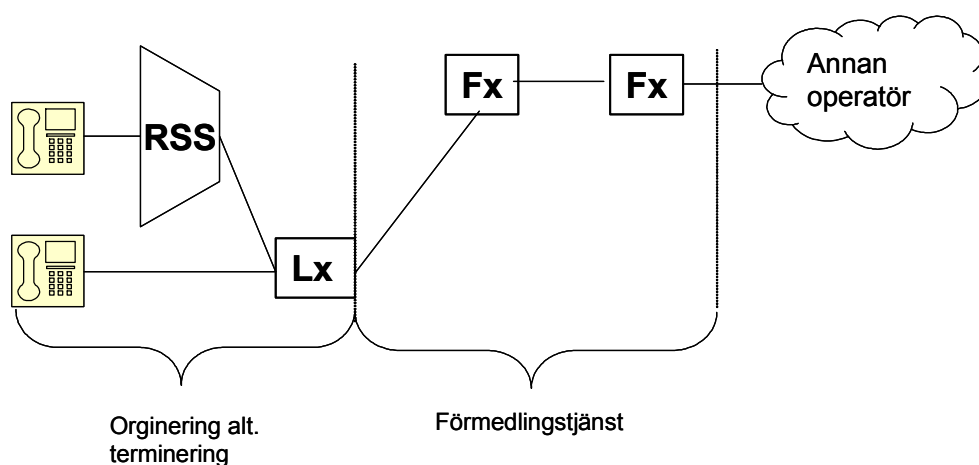
3.2. Definition

För att möjliggöra att beskrivningen av konkurrensproblemen i detta beslut blir tydlig på marknaderna för samtalsterminering i individuella allmänna telefontät via en fast anslutningspunkt, samtalsoriginering i det allmänna telefontätet via en fast anslutningspunkt, respektive förmedlingstjänster via det allmänna fasta telefontätet är det, enligt PTS mening, av värde att återge hur terminering, originering och förmedling har definierats.

PTS har i beslut om fastställande av marknaden för samtalsterminering i individuella allmänna telefontät via en fast anslutningspunkt definierat samtalsterminering så att det omfattar överföringen mellan slutanvändarens anslutningspunkt, inklusive dirigerering och koppling, samt den punkt, så nära slutanvändaren som möjligt, där en förmedlingstjänst eller annan infrastruktur skulle kunna förmedla trafiken. Samtalsterminering omfattar endast överföring från den punkt där det är möjligt att överlämna (trafiken) till den terminerande operatören, oavsett om överlämning sker där eller högre upp i nätet och oavsett om annan infrastruktur verkligen finns utbyggd vid denna punkt.

PTS har i beslut om fastställande av marknaden för samtalsoriginering i det allmänna telefontätet via en fast anslutningspunkt definierat samtalsoriginering att omfatta överföring från slutkundens nätanslutningspunkt, inklusive dirigerering och koppling (samtalsöverföring), fram till den punkt, så nära slutkunden som möjligt, där en förmedlingstjänst eller annan infrastruktur kan förmedla trafiken. Samtalsoriginering omfattar endast överföring fram till den punkt där det är möjligt att överlämna trafiken till en annan operatör, oavsett om överlämning sker där eller högre upp i nätet.

Såsom PTS har definierat gränsen för originering/terminering, omfattas överföring till andra fasta anslutningspunkter av marknaden för förmedlingstjänster (se beslut om fastställande av marknaden för förmedlingstjänster via det fasta allmänna telefontätet). Detta medför att samtalsförmedling omfattar förmedling av samtal både då originering och terminering inte sker i den förmedlande operatörens nät, s.k. transit och när den förmedlande operatören originerar eller terminerar i eget nät.

(Fx – Förmedlingsstation, Lx – Lokalstation, RSS – Utbrutet abonnentsteg)

3.3. Terminering

I PTS beslut om fastställande av den svenska marknaden för samtalsterminering i individuella allmänna telefonnät via en fast nätanslutningspunkt har PTS analyserat marknaden och funnit att TeliaSonera har monopol på marknaden för terminering i TeliaSoneras allmänna telefonnät och därmed en marknadsandel om 100 procent.

Grossisttjänsten terminering av samtal i TeliaSoneras allmänna telefonnät efterfrågas, direkt eller indirekt, av andra operatörer för att dessa skall kunna producera den tjänst som möter deras slutkunders efterfrågan på att kunna ringa till telefonnummer eller abonnenter i TeliaSoneras nät. En operatör som önskar tillhandahålla samtal till abonnenter där tillträde för terminering kontrolleras av TeliaSonera måste köpa grossisttjänsten terminering från TeliaSonera, antingen direkt eller indirekt genom samtalsförmedling via TeliaSonera eller annan operatör, för att kunna tillhandahålla sådana samtal. TeliaSonera har således en monopolställning vad gäller terminering på den aktuella relevanta marknaden. Avgörande för att tjänster skall kunna fungera mellan näten och att slutanvändare i olika nät kan nå varandra är att trafiken kan dirigeras, vilket åstadkoms genom att nummerplanen implementeras.

Möjligheten att på rimliga villkor kunna terminera samtal i olika operatörers respektive nät, är av stor betydelse för konkurrenssituationen på flertalet marknader för elektronisk kommunikation. För att operatörer skall kunna producera den tjänst som efterfrågas av slutkunderna måste samtal till telefonnummer i TeliaSoneras allmänna telefonnät kunna erbjudas, vilket förutsätter samtrafik. Konkurrensen på marknaden för elektronisk kommunikation skulle på ett allvarligt sätt snedvridas om TeliaSonera skulle kunna använda sin monopolställning för att inte medverka till sammankoppling av nät med andra operatörer, eller om sådant tillträde inte tillhandahålls på villkor som är konkurrensmässiga.

Termineringspriserna utgör en betydande del av slutkundspriserna för samtal. Incitamenten för en operatör att sänka priserna på terminering är begränsade beroende på att höga priser på terminering av inkommande samtal inte i första hand drabbar de egna abonnenterna, utan istället höjer konkurrenternas kostnader. Mot bakgrund härav föreligger en risk för att TeliaSonera kan ta ut överpriser på ett sätt som missgynnar andra operatörer och i sista hand slutanvändarna. TeliaSoneras totala andel av terminerande minuter är mycket stor (se beslut om fastställande av marknaden för samtalsterminering i individuella allmänna telefonnät via en fast anslutningspunkt och identifiering av företag som har ett betydande inflytande på den relevanta marknaden), vilket medför stor påverkan på en annan operatörs totala kostnad för att erbjuda tjänster till slutkund.

TeliaSoneras allmänna telefonnät har stor utbredning och för att andra operatörer skall kunna nå sammankopplingspunkter för terminering är de i stor utsträckning i behov av förmedlingstjänster och direktförbindelser mellan näten. För sammankoppling av nät finns alternativ till TeliaSoneras infrastruktur att tillgå i vissa delar av landet. I de delar av landet där endast TeliaSoneras infrastruktur för sammankoppling av nät finns att tillgå finns det emellertid en risk för att

TeliaSonera kan ta ut överpriser på ett sätt som missgynnar andra operatörer och i sista hand slutanvändarna.

3.4. *Originering*

I PTS beslut om fastställande av den svenska marknaden för samtalsoriginering i det allmänna telefonnätet via en fast anslutningspunkt har PTS analyserat marknaden och funnit att TeliaSonera har en marknadsandel på denna marknad om cirka 82 procent.

Marknaden för originering i fasta nät präglas, i stor utsträckning, av förhållandena på slutkundsmarknaderna för tillträde till det allmänna telefonnätet via en fast anslutningspunkt för hushåll respektive företag såtillvida att originering endast kan tillhandahållas av de operatörer som har direktanslutna kunder. TeliaSonera har en marknadsandel på cirka 99 procent på marknaden för tillträde till det allmänna telefonnätet via en fast anslutningspunkt för hushåll och vad beträffar marknaden för tillträde till det allmänna telefonnätet via en fast anslutningspunkt för företagskunder har TeliaSonera en marknadsandel på cirka 91 procent.

Efterfrågan på originering från andra operatörer är direkt relaterad till möjligheten att erbjuda konkurrerande telefonitjänster via förval eller prefix till de kunder som TeliaSonera levererar tillträde till. Av detta skäl finns små eller inga incitament för TeliaSonera att erbjuda originering på sådana villkor som hade varit aktuella om marknaden präglades av effektiv konkurrens.

Origineringspriserna utgör en betydande del av slutkundspriserna för prefix- och förvalssamtal. Incitamenten för en operatör, som kontrollerar tillträde till nät, att sänka priserna på denna typ av origineringstjänst är begränsade beroende på att höga priser på originering ökar konkurrenternas kostnader och därmed minskar möjligheterna att priskonkurrera med de egna slutkundsprodukterna. Mot bakgrund härav föreligger risk för att TeliaSonera kan ta ut överpriser på ett sätt som missgynnar andra operatörer och i sista hand slutanvändarna.

TeliaSonerans allmänna telefonnät har stor utbredning och för att andra operatörer skall kunna nå sammankopplingspunkter för originering är de i stor utsträckning i behov av förmedlingstjänster och direktförbindelser mellan näten. För sammankoppling av nät finns alternativ till TeliaSonerans infrastruktur att tillgå i vissa delar av landet. I de delar av landet där endast TeliaSonerans infrastruktur för sammankoppling av nät finns att tillgå finns det emellertid en risk för att TeliaSonera kan ta ut överpriser på ett sätt som missgynnar andra operatörer och i sista hand slutanvändarna.

3.5. *Förmedling*

I PTS beslut om fastställande av den svenska marknaden för förmedlingstjänster via det fasta allmänna telefonnätet har PTS analyserat marknaden och funnit att TeliaSonera har en marknadsandel om cirka 99 procent.

Flertalet operatörer är beroende av förmedlingstjänster för att kunna erbjuda sina slutkunder möjligheten att ringa till telefonnummer i andra operatörers nät. För att en operatör skall kunna få egen kontroll över infrastrukturen som motsvarar

samtalsförmedling krävs etablering av direktförbindelser till samtliga TeliaSonerans anslutningspunkter för originering och terminering samt direktförbindelser till andra operatörer. Vid avsaknad av förmedlingstjänster är antalet direktförbindelser som måste etableras mycket stort. Tillgången på förmedlingstjänster får därför anses vara en förutsättning för att nya operatörer skall kunna etablera sig och är vidare mycket viktigt för säkerställandet av att slutkunderna skall kunna nå varandra.

De mindre operatörerna är i stor utsträckning beroende av tillgång till förmedlingstjänster. Genom s.k. kaskadavräkning kan en operatör dra nytta av de avtalsförhållanden som redan finns på marknaden mellan den operatör som tillhandahåller förmedlingstjänster (TeliaSonera) och den i det särskilda fallet terminerande operatören. Genom att operatören som önskar terminering därmed inte är hänvisad till att behöva sluta direktavräkningsavtal med alla potentiella terminerande operatörer, ger principen om kaskadavräkning nya operatörer möjligheten att snabbt kunna tillhandahålla möjlighet för slutkunderna att nå många andra abonnenter. För att den terminerande operatören skall få ersättning för den trafik som termineras i sitt nät krävs således att det finns en överenskommelse för avräkning mellan de involverade parterna. Om det inte finns en överenskommelse om direktavräkning skulle avsaknaden av en skyldighet avseende kaskadavräkning kunna innebära att en operatör terminerar stora volymer trafik som denne inte får någon ersättning för.

TeliaSonerans allmänna telefonnät har stor utbredning och för att andra operatörer skall kunna nå sammankopplingspunkter för förmedling är de i stor utsträckning i behov av direktförbindelser mellan näten. För sammankoppling av nät finns alternativ till TeliaSonerans infrastruktur att tillgå i vissa delar av landet. I de delar av landet där endast TeliaSonerans infrastruktur för sammankoppling av nät finns att tillgå finns det emellertid en risk för att TeliaSonera kan ta ut överpriser på ett sätt som missgynnar andra operatörer och i sista hand slutanvändarna.

3.6. Sammanfattning av konkurrensproblemen

Fungerande samtrafik är en grundläggande förutsättning för flertalet marknader för elektronisk kommunikation och en operatör med dominerande ställning har, i avsaknad av förhandsreglering, möjlighet att försvåra, fördröja eller fördyra sådant nödvändigt tillträde för andra aktörer.

På marknaden för terminering har TeliaSonera en monopolställning vad gäller terminering av samtal till samtliga telefonnummer som TeliaSonera kontrollerar tillträde till.

TeliaSonerans termineringspriser påverkar nivån på de priser som slutkunder betalar för samtal till telefonnummer i bolagets nät. Det saknas incitament för TeliaSonera att sänka priserna för terminering, vilket medför en risk för att bolaget kan ta ut överpriser på ett sätt som missgynnar andra operatörer och i sista hand slutanvändarna.

Möjligheterna till konkurrens avseende tillhandahållande av telefonitjänster via förval och prefix är helt beroende av tillgången till samtalsoriginering. Avsaknaden

av incitament för TeliaSonera att tillhandahålla samtalsoriginering till konkurrenskraftiga priser medför en risk för att bolaget tar ut överpriser för originering, på ett sätt som missgynnar andra operatörer och i sista hand slutanvändarna.

TeliaSoneras tillhandahållande av förmedlingstjänster är i praktiken en förutsättning för att andra operatörer än TeliaSonera skall kunna tillhandahålla telefonitjänster och är vidare i stor utsträckning en förutsättning för att slutanvändarna skall kunna nå varandra. TeliaSoneras marknadsposition medför en risk för överprissättning av förmedlingstjänster; något som skulle missgynna andra operatörer och i sista hand slutanvändarna. Tillämpning av kaskadavräkning är, i avsaknad av överenskommelser om direktavräkning, en förutsättning för att operatörer ska få ersättning för den trafik som termineras i deras respektive allmänna telefnät.

PTS bedömer att dessa konkurrensproblem, i avsaknad av förhandsreglering, kommer att bestå åtminstone under den tid som löper fram till nästa översyn av marknaderna.

4. PTS bedömning

4.1. Skyldigheter i förhållande till konkurrensproblemen

Mot bakgrund av de befintliga skyldigheter och de konkurrensproblem som finns på de aktuella marknaderna bedömer PTS att ett tillstånd utan förhandsreglering skulle kunna få mycket negativa konsekvenser för konkurrensen och för slutkunderna med stor risk för överprissättning och olika typer av kopplingsförbehåll. PTS redogör nedan för vilka ålägganden myndigheten anser nödvändiga för att komma till rätta med de identifierade konkurrensproblemen och för att möjliggöra att de övergripande målen med lagstiftningen på detta område kan uppnås. Målen är att enskilda och myndigheter skall få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte vad gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster samt deras pris och kvalitet.

4.1.1 Tillträde

Enligt 4 kap. 8 § EkomL får en operatör som avses i 4 § förpliktas att uppfylla rimliga krav på tillträde till och användning av nät och tillhörande installationer i syfte att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster. En sådan skyldighet kan avse att operatören skall

1. ge annan tillträde till specificerade nätdelar och tillhörande installationer,
2. förlänga ett redan beviljat tillträde till tillhörande installationer,
3. erbjuda andra operatörer specificerade tjänster för återförsäljning,
4. bevilja tillträde till tekniska gränssnitt, protokoll och annan nyckelteknik som är nödvändig för samverkan mellan tjänster,
5. erbjuda samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av tillhörande installationer,
6. erbjuda specificerade tjänster som krävs för att säkerställa samverkan mellan tjänster ända fram till slutanvändarna,

7. erbjuda tillträde till driftstödsystem eller liknande programsystem som krävs för att garantera en sund konkurrens när det gäller tillhandhållande av tjänster, eller
8. bedriva samtrafik eller i övrigt vidta åtgärder så att nät eller tillhörande installationer kan förbindas.

I 4 kap. 10 § EkomL anges att vid tillämpning av 8 § skall särskilt beaktas

1. den tekniska och ekonomiska bärkraften för användning och installation av alternativa nätdelar eller tillhörande installationer, med hänsyn tagen till marknadsutvecklingen samt art och typ av samtrafik och andra former av tillträde,
2. den tillgängliga kapaciteten,
3. de risker som nyinvestering medför för ägaren till nät eller tillhörande installationer,
4. behovet av att värna konkurrensen på lång sikt,
5. berörda immateriella rättigheter,
6. intresset av gränsöverskridande tjänster inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, och
7. nätets funktion och tekniska säkerhet.

4.1.1.1 *Samtrafik*

En grundläggande förutsättning för att möjliggöra att ovan angivna mål uppnås är att elektroniska kommunikationstjänster som tillhandahålls i de allmänna telefonnäten fungerar mellan alla användares nätanslutningspunkter, såväl fasta som mobila. Detta kräver en sammankoppling av nät, antingen direkt eller indirekt. Samtrafik innebär enligt 1 kap. 7 § EkomL fysisk och logisk sammankoppling av allmänna kommunikationsnät för att göra det möjligt för användare att kommunicera med varandra eller få tillgång till tjänster som tillhandahålls i näten.

Den generella samtrafikskyldigheten som följer av nu gällande rätt, dvs. av övergångsbestämmelserna, motsvaras enligt EkomL endast av en generell skyldighet att förhandla om samtrafik, se 4 kap. 1 § EkomL. Därtill kan PTS med stöd av 4 kap. 3 § EkomL förplikta den som kontrollerar tillträde till slutanvändare att mot marknadsmässig ersättning bedriva samtrafik eller vidta annan åtgärd som krävs för att säkerställa att slutanvändare kan nå varandra.

I övrigt skall skyldigheter avseende samtrafik eller andra former av tillträde endast åläggas operatörer med betydande inflytande i enlighet med 4 kap. 8 § EkomL. Syftet med regleringen nedan är att uppnå en fungerande konkurrens och att slutkunderna får största möjliga utbyte av de produkter och tjänster, vilka är beroende av tillgången på samtrafik.

Marknaden för samtalsterminering i TeliaSoneras allmänna telefonnät via en fast anslutningspunkt

Den operatör som har betydande inflytande på en marknad för terminering i ett individuellt allmänt telefonnät kontrollerar tillträdet för terminering till sina slutkunder och har i detta avseende således en monopolställning. Denna ställning

kan användas i förhandlingar om samtrafik på så sätt att operatören erhåller oskäligt höga termineringsavgifter eller för att ställa upp andra villkor för terminering som annars inte accepteras av motparten. I sådana förhandlingar kan bolaget även använda sitt inflytande på marknaden genom att hota att inte skicka trafik för terminering till motpartens abonnenter från de kunder för vilka operatören kontrollerar tillträde till terminering. Bestämmelserna om samtrafik syftar till att alla användare skall ges möjlighet att få tillgång till tjänster som tillhandahålls i näten, oberoende av vilken operatör man är ansluten till. Denna grundläggande princip uttrycks redan i definitionen av samtrafik i 1 kap. 7 § EkomL. Att samtrafiken försvåras eller inte erhålls på konkurrenskraftiga villkor drabbar främst mindre operatörer mycket hårt. För att komma till rätta med de identifierade konkurrensproblemen och säkerställa att slutanvändare kan nå varandra och andra tjänster i näten är det nödvändigt att på förhand se till att TeliaSonera inte använder sin monopolställning för att hindra, försvåra eller fördyra utbyte av trafik. Att enbart ingripa med stöd av 4 kap. 3 § EkomL efter det att ett faktiskt missförhållande identifierats i ett enskilt fall, är enligt PTS mening inte tillräckligt för att uppnå målen med lagstiftningen. PTS anser att det, för att komma till rätta med konkurrensproblemen, är nödvändigt att på förhand reglera samtrafik, vilket innefattar samtalsterminering. TeliaSonera skall därför med stöd av 4 kap. 8 § EkomL, på marknaden för samtalsterminering i TeliaSoneras allmänna telefonnät via en fast anslutningspunkt åläggas en skyldighet att bedriva samtrafik, inklusive terminering med andra aktörer som uppställer rimlig begäran härom. Det saknas anledning att inskränka denna skyldighet i förhållande till vad som gäller övergångsvis. Samtrafikskyldigheten bör ansluta till definitionen i EkomL, vilket innefattar en skyldighet att vidta dels de åtgärder som är nödvändiga för att användare ska kunna kommunicera med varandra eller få tillgång till tjänster som tillhandahålls i näten, dels åtgärder som möjliggör att nät eller tillhörande installationer kan förbindas och överenskommelser kan träffas om utbyte av trafik och därmed tillhörande tjänster. Med förpliktelsen följer en skyldighet att såväl träffa avtal som att i verkligheten ombesörja att samtrafiken fungerar.

Marknaden för samtalsoriginering i det allmänna telefonnätet via en fast anslutningspunkt
 TeliaSonera har ett betydande inflytande på marknaden för samtalsoriginering. I PTS utkast till beslut (november 2003) om identifiering enligt 8 kap. 7 § EkomL av företag som har ett betydande inflytande på den sammanlagda marknaden för tillhandahållande av anslutning till och användning av allmänna telefonnät till fast nätanslutningspunkt som avses i 5 kap. 12 § EkomL har TeliaSonera identifierats som operatör med ett betydande inflytande. Detta medför – om förhållandet alltjämt är sådant när beslut skall meddelas - att TeliaSonera har en skyldighet att tillhandahålla förval och prefixval. För att andra operatörer skall kunna erbjuda telefonitjänster, via förval och prefix, till slutkunder till vilka TeliaSonera tillhandahåller tillträde till det allmänna telefonnätet (telefonabonnemang) krävs att dessa operatörer får tillgång till samtalsoriginering på rimliga villkor. För att komma till rätta med de identifierade konkurrensproblemen och säkerställa att slutanvändare via förval och prefixval kan få tillgång till telefonitjänster krävs således att TeliaSonera tillhandahåller tillträde för originering via fasta anslutningspunkter. Operatörer som efterfrågar origineringstjänsten har vanligtvis även behov av terminering i TeliaSoneras nät, varför originering ingår i den överenskommelse om samtrafik som träffas mellan parterna. Bestämmelserna om

samtrafik i EkomL syftar till att alla användare skall ges möjlighet att få tillgång till tjänster som tillhandahålls i näten, oberoende av vilken operatör man är ansluten till. PTS anser därför att samtalsoriginering innefattas i begreppet samtrafik, såsom det definieras i 1 kap. 7 § EkomL. PTS finner, mot bakgrund av det sagda, att TeliaSonera med stöd av 4 kap. 8 § EkomL, på marknaden för samtalsoriginering i det allmänna telefonnätet via en fast anslutningspunkt skall åläggas en skyldighet att tillgodose varje rimlig begäran om samtrafik, vilket innefattar samtalsoriginering, med andra aktörer som framställer rimlig begäran därom. Detta innefattar en skyldighet att vidta dels de åtgärder som är nödvändiga för att användare ska kunna kommunicera med varandra eller få tillgång till tjänster som tillhandahålls i näten, dels åtgärder som möjliggör att nät eller tillhörande installationer kan förbindas och överenskommelser kan träffas om utbyte av trafik och därmed tillhörande tjänster. Med förpliktelsen följer en skyldighet att såväl träffa avtal som att i verkligheten ombesörja att samtrafiken fungerar.

Marknaden för förmedlingstjänster via det fasta allmänna telefonnätet

TeliaSonera har ett betydande inflytande på marknaden för samtalsförmedling. Operatörer är i de flesta fall beroende av förmedling för originering och terminering i TeliaSonerans nät, men även för att kunna förmedla trafik till andra nationella operatörer med vilka TeliaSonera utbyter samtrafik. För att komma till rätta med de identifierade konkurrensproblemen och säkerställa att slutanvändare kan nå varandra och andra tjänster i näten krävs att TeliaSonera tillhandahåller tillträde för samtalsförmedling via fasta anslutningspunkter. För trafik mellan operatörer som inte har en direktförbindelse, utan använder sig av förmedling via en tredje operatör, är det, för att undvika tvister, av stor vikt att principerna för hur ersättning mellan parterna skall ske på förhand är förtydligade. Operatörer som efterfrågar förmedling har vanligtvis även behov av originering och terminering i TeliaSonerans nät, varför förmedling ingår i den överenskommelse om samtrafik som träffas mellan parterna. Bestämmelserna om samtrafik i EkomL syftar till att alla användare skall ges möjlighet att få tillgång till tjänster som tillhandahålls i näten, oberoende av vilken operatör man är ansluten till. PTS anser därför att förmedlingstjänster innefattas i begreppet samtrafik, såsom det definieras i 1 kap. 7 § EkomL. PTS finner, mot bakgrund av det sagda, att TeliaSonera med stöd av 4 kap. 8 § EkomL, på marknaden för förmedlingstjänster via det fasta allmänna telefonnätet skall åläggas en skyldighet att tillgodose varje rimlig begäran om samtrafik med andra aktörer som uppställer rimlig begäran härom, vilket innefattar en skyldighet att tillgodose varje rimlig begäran om förmedling av samtal för terminering eller originering i TeliaSonerans nät samt för förmedling av samtal till andra operatörers nät med vilka TeliaSonera bedriver samtrafik. Detta innefattar en skyldighet att vidta dels de åtgärder som är nödvändiga för att användare ska kunna kommunicera med varandra eller få tillgång till tjänster som tillhandahålls i näten, dels åtgärder som möjliggör att nät eller tillhörande installationer kan förbindas och överenskommelser kan träffas om utbyte av trafik och därmed tillhörande tjänster. Med förpliktelsen följer en skyldighet att såväl träffa avtal som att i verkligheten ombesörja att samtrafiken fungerar.

4.1.1.2 Övriga tillträdesskyldigheter

Direktförbindelse

Samtrafik förutsätter en direkt eller indirekt sammankoppling av de aktuella operatörernas respektive nät. Samtrafikskyldigheten innefattar, som angetts ovan, att vidta åtgärder så att nät eller tillhörande installationer kan förbindas. Därutöver finns skäl att bedöma behovet av ytterligare specificerad skyldighet för TeliaSonera, vad gäller sammankoppling av nät genom direktförbindelse med annan operatör.

Utbyte av trafik kan ske antingen genom fysisk sammankoppling av nät i form av direktförbindelser med TeliaSonera eller genom att den aktuella trafiken förmedlas av en tredje operatör, som i sin tur har sitt nät fysiskt sammankopplat med TeliaSoneras. TeliaSonera står för en stor andel av den totala termineringen, origineringen och förmedlingen samt har ett väl utbyggt nät med ett stort antal kunder. Det finns således en stor efterfrågan på trafik till/från de kunder som TeliaSonera kontrollerar tillträde för terminering och originering till.

När direktförbindelser idag upprättas mellan operatörer sker vanligtvis utbyte av all den trafik som skall utbytas mellan operatörerna via direktförbindelserna. Det innebär att operatörer som tillhandahåller såväl fast som mobil terminering, vid upprättande av direktförbindelser, erbjuder terminering för båda trafikslagen via dessa förbindelser. Om operatören tillhandahåller originering och förmedling utbyts även den trafiken via direktförbindelserna. Operatörer kan på detta sätt effektivt utnyttja de etablerade förbindelserna för såväl tillhandahållande av terminering av olika trafikslag som köp av terminering och kan exempelvis anpassa utnyttjandet av direktförbindelserna efter den aktuella belastningen från olika trafikslag. Mot bakgrund härav finner PTS att efterfrågan av direktförbindelser i stor utsträckning är beroende av den totala volymen trafik, såväl fast som mobil, som skall utbytas med en operatör.

Den totala volymen samtrafik som utbyttes mellan operatörer uppgick under 2002 till 39 miljarder minuter. Av denna volym utgjorde TeliaSoneras andel 79,88 procent, Tele2 5,90 procent, Telenor 8,17 procent, Vodafone 2,55 procent och övriga operatörers sammantagna andel uppgick till 3,49 procent.

För operatörer som har betydande trafikvolymmer att utbyta med TeliaSoneras nät kan det medföra väsentliga sammantagna kostnader om trafiken måste gå via en förmedlande operatör. Vid sådana förhållanden är upprättande av en direktförbindelse ofta mer ekonomiskt fördelaktigt. Etablering av en direktförbindelse innebär att operatören inte behöver köpa tjänsten förmedling, med de rörliga kostnader detta för med sig. Istället tillkommer en fast kostnad för en direktförbindelse till TeliaSonera. Etablering av en direktförbindelse är förenat med relativt höga fasta kostnader. Direktförbindelse efterfrågas därför av operatörer med sådana trafikvolymmer att kostnaderna för sådana förbindelser bedöms lönsam. För operatörer med relativt små trafikvolymmer att utbyta med TeliaSoneras nät torde därför incitamentet att begära upprättande av direktförbindelse vara mindre.

I de fall trafikvolymerna är betydande åt båda hållen torde båda parter ofta ha intresse av att direktförbindelser etableras. TeliaSonera har upprättat vissa direktförbindelser med andra operatörer. Samtrafiken är dock inte alltid volymmässigt lika stor åt båda hållen. Av denna anledning har TeliaSonera inte alltid incitament att upprätta direktförbindelse med operatörer som efterfrågar detta.

Mot bakgrund av att TeliaSonera är en stor operatör med avseende på antalet kunder, men även i egenskap av tillhandahållare av förmedlingstjänster, är de flesta operatörer i behov av att ha direktförbindelser till TeliaSonera. Om antalet operatörer som erbjuder förmedlingstjänster ökar i framtiden kan det innebära att trafik, i större utsträckning än idag, kommer att förmedlas till TeliaSoneras nät och att därmed behovet av direktförbindelser minskar. För att operatörer skall kunna få tillträde för terminering, originering och förmedling krävs att direktförbindelser kan upprättas till TeliaSoneras nät. Olika operatörers infrastruktur varierar i sin utbredning, varför de har olika behov av hopkopplingsnivå och hopkopplingspunkter. PTS har dock definierat punkterna för terminering och originering i samma punkt, varför en operatör via en direktförbindelse till en fast anslutningspunkt bör kunna utbyta trafik för såväl originering som terminering.

Sammanfattningsvis är det enligt PTS bedömning nödvändigt att den operatör som framställer en rimlig begäran härom, får möjlighet att utbyta trafik med TeliaSonera för såväl terminering som originering och förmedling via direktförbindelse samt även att den operatör som framställer rimlig begäran härom får tillträde till nätanslutningspunkt i TeliaSoneras nät. PTS finner därför att TeliaSonera med stöd av 4 kap. 8 § EkomL på marknaden för samtalsterminering i det egna allmänna telefonnätet via en fast anslutningspunkt, marknaden för samtalsoriginering i det allmänna telefonnätet via en fast anslutningspunkt respektive marknaden för förmedlingstjänster via det fasta allmänna telefonnätet skall åläggas en skyldighet att tillgodose varje rimlig begäran om tillträde till nätanslutningspunkt samt varje rimlig begäran om att medverka till sammankoppling av telefonnät med direktförbindelser. Syftet med denna skyldighet är att förhindra att konkurrensen snedvrids i de fall TeliaSonera inte tillgodoser en begäran från en operatör att på rimliga villkor upprätta direktförbindelse för samtrafik.

Operatörsaccess

För upprättande av direktförbindelse mellan två operatörer krävs etablering av nätkapacitet mellan operatörerna, s.k. operatörsaccess. En operatörsaccess är en form av hyrd förbindelse. PTS har ännu inte analyserat marknaderna för terminerande avsnitt av hyrda förbindelser i grossistledet respektive trunkavsnitt av hyrda förbindelser i grossistledet. I kommissionens förklarande memorandum till rekommendation om relevanta marknader uttalar emellertid kommissionen följande i avsnitt 3.3:

”För att avhjälpa bristen på effektiv konkurrens på en fastställd marknad, kan det vara nödvändigt att införa flera skyldigheter för att uppnå en övergripande lösning. Exempelvis kan det ofta vara så att angränsande eller besläktade korrigeringsåtgärder tillämpas inom

tekniska områden som en del av den generella skyldighet som är inriktad på att komma till rätta med betydande inflytande på den marknad som är föremål för analys. Om man anser att det krävs bestämda korrigerande åtgärder inom ett snävt avgränsat tekniskt område är det därför inte nödvändigt eller lämpligt att fastställa varje tekniskt område som en relevant marknad för att införa skyldigheter inom de aktuella områdena. Ett exempel är när en skyldighet att ge tillträde till accessnät kompletteras med därmed besläktade skyldigheter att ge tillträde till anläggningar där samlokalisering tillämpas”.

Beträffande grossistmarknaderna för originering, förmedling och terminering utgör möjligheten att ansluta sig till anläggningar hos operatören med betydande marknadsinflytande en förutsättning för att konkurrerande operatörer skall kunna tillhandahålla tjänster till slutkund. Ändamålet med etableringen av operatörsaccess är att utbyta samtrafik och en förutsättning för upprättande av direktförbindelser.

Operatörsaccesser etableras främst av TeliaSonera, men i vissa fall finns alternativ infrastruktur och alternativa leverantörer till TeliaSonera. Det är av vikt att TeliaSonera inte på ett otillbörligt sätt kan utnyttja sin marknadsmakt på marknaden för samtalsterminering i det egna allmänna telefonnätet via en fast anslutningspunkt, marknaden för samtalsoriginering i det allmänna telefonnätet via en fast anslutningspunkt respektive marknaden för förmedlingstjänster via det fasta allmänna telefonnätet för att påverka konkurrensen för tillhandahållande av operatörsaccesser. Alternativ, mer effektiv, infrastruktur finns endast tillgänglig för etablering av vissa operatörsaccesser, varför det även är nödvändigt att TeliaSonera har en skyldighet att tillhandahålla operatörsaccesser.

Det förhållandet att operatörsaccess utgörs av en hyrd förbindelse, en tjänst som i och för sig analyseras på en annan grossistmarknad men som i detta fall utgör en tjänst med tekniskt avgränsat användningsområde, utgör, mot bakgrund av vad kommissionen ovan uttalat, inget hinder mot att ålägga skyldighet att tillhandahålla sådan anslutning för att lösa problem på andra marknader.

Sammanfattningsvis är det enligt PTS bedömning nödvändigt att TeliaSonera tillgodoser varje rimlig begäran om nätkapacitet mellan nätanslutningspunkt i TeliaSoneras nät och en fysisk nätanslutningspunkt i den begärande operatörens nät för såväl terminering, originering som förmedling. PTS finner därför att TeliaSonera med stöd av 4 kap. 8 § EkomL på marknaden för samtalsterminering i det egna allmänna telefonnätet via en fast anslutningspunkt, marknaden för samtalsoriginering i det allmänna telefonnätet via en fast anslutningspunkt respektive marknaden för förmedlingstjänster via det fasta allmänna telefonnätet skall åläggas en skyldighet att tillgodose varje rimlig begäran om nätkapacitet mellan nätanslutningspunkt i TeliaSoneras nät och en fysisk nätanslutningspunkt i den begärande operatörens nät. Syftet med skyldigheten är att förhindra att konkurrensen snedvrids p.g.a. att TeliaSonera inte tillgodoser begäran från operatör att på rimliga villkor upprätta operatörsaccess.

Direktavräkning

Terminering och förmedling av trafik förutsätter i regel en överenskommelse om vilken ersättning som skall utgå och på vilket sätt avräkning skall ske. Ersättningen regleras genom avtal mellan aktörerna. Att ingå avtal om samtrafik inryms enligt praxis och förarbetena till telelagen i den lagstadgade samtrafikskyldigheten. PTS anser att det härutöver finns anledning att utvärdera behovet av att ålägga ingående av avtal om direktavräkning som en uttrycklig skyldighet, med angivande av villkoren för detta.

De operatörer som har direktförbindelser för samtrafik har i regel också samtrafikavtal med direktavräkning, vilket innebär att ersättningen regleras direkt dem emellan. För trafik mellan aktörer som inte har någon direktförbindelse, utan använder sig av förmedling via en tredje operatör, kan ersättning i princip regleras på två olika sätt; antingen genom direktavräkning eller genom att den terminerande operatören begär betalt av den förmedlande operatören för termineringen och att den förmedlande operatören, i sin tur, begär betalt av den originerande operatören, s.k. kaskadavräkning. Att istället ingå samtrafikavtal med direktavräkning ger emellertid aktörerna möjlighet att själva förhandla direkt om villkoren för terminering och förmedling. För många aktörer, och i synnerhet de som har betydande trafikvolym till TeliaSonera torde avtal om direktavräkning i många fall vara att föredra från en ekonomisk synpunkt. Att köpa förmedling med kaskadavräkning kan medföra ökade kostnader för köparen, vilka vid större volymer trafik kan vara betydande. Vidare medför oklarheter beträffande ersättningen för samtrafik mellan operatörer stora ekonomiska risker. Avtal som reglerar ersättningen minskar risken för ekonomisk skada och tvister.

Sammanfattningsvis är det enligt PTS bedömning viktigt att den operatör som så begär får möjlighet att sluta avtal om villkoren för terminering, och förmedling direkt med TeliaSonera. PTS finner således att TeliaSonera med stöd av 4 kap. 8 § EkomL på marknaden för samtalsterminering i det egna allmänna telefonnätet via en fast anslutningspunkt och marknaden för förmedlingstjänster via det fasta allmänna telefonnätet skall tillgodose varje rimlig begäran avseende direktavräkning, oavsett om trafiken överförs direkt från den operatör som önskar köpa terminering eller går via förmedlande operatör.

Kaskadavräkning

För trafik mellan operatörer som inte har direktförbindelse, utan som istället använder sig av förmedling via en tredje operatör, kan ersättning i princip regleras på två olika sätt, antingen genom en tillämpning av principen om direktavräkning, eller genom att den terminerande operatören begär betalt av den förmedlande - operatören för termineringen och att den förmedlande operatören i sin tur begär betalt av den operatör som önskar köpa terminering, s.k. kaskadavräkning. Genom kaskadavräkning kan bland annat mindre operatörer nyttja de avtalsförhållanden som redan föreligger, vilket i kombination med förmedling torde vara en förutsättning för att nya operatörer skall kunna etablera sig.

En operatör som utbyter trafik med TeliaSonera kan få ersättning för den trafik som TeliaSonera förmedlat till operatörens nät genom att direktavräkning sker med den operatör som önskar terminering eller via kaskadavräkning med

TeliaSonera. En avsaknad av möjlighet till kaskadavräkning skulle kunna innebära risk för ekonomisk skada för en terminerande operatör som inte har avtal om direktavräkning.

PTS bedömer att möjligheten till kaskadavräkning är av stor vikt. PTS finner därför att TeliaSonera med stöd av 4 kap. 8 § EkomL, i egenskap av operatör med betydande inflytande på marknaden för förmedlingstjänster via det fasta allmänna telefonnätet, skall tillämpa kaskadavräkning vid förmedling av samtal i det fall terminerande operatör inte har direktavräkningsavtal med den operatör som köper förmedling.

4.1.1.3 Övrigt

För det fall TeliaSonera inte tillgodoser en begäran om, samtrafik inklusive terminering, originering, och förmedling samt direktförbindelse, operatörsaccess, direktavräkning eller kaskadavräkning, måste det säkerställas att motparten utan dröjsmål underrättas om skälen härför och därigenom har möjlighet att vidta åtgärder som syftar till att få till stånd tillträde. Sådan information möjliggör även en kontroll av att TeliaSonera uppfyller sina skyldigheter. För det fall TeliaSonera inte avser att tillgodose en begäran om samtrafik, terminering, originering, förmedling, direktförbindelse, operatörsaccess, direktavräkning eller kaskadavräkning skall bolaget därför upplysa om skälen härför.

Skyldigheterna för TeliaSonera innefattar en skyldighet att förhandla med den som önskar få till stånd samtrafik, terminering, originering, förmedling, direktförbindelse, operatörsaccess, direktavräkning eller kaskadavräkning och att på begäran av motpart lämna ut information som i det enskilda fallet är nödvändig för att överenskommelse skall kunna träffas härom.

4.1.1.4 Samlad bedömning av tillträdesskyldigheter

PTS bedömer att skyldigheter genom de ovan beskrivna tillträdesformerna är den reglering avseende tillträde som är den mest lämpliga för att komma tillrätta med konkurrensproblemen på marknaderna för samtalsterminering i TeliaSoneras egna allmänna telefonnät via en fast anslutningspunkt, samtalsoriginering i det allmänna telefonnätet via en fast anslutningspunkt respektive förmedlingstjänster i det fasta allmänna telefonnätet.

En grundläggande förutsättning för att marknaden för elektronisk kommunikation skall fungera är att trafik kan utbytas mellan olika nät och att slutkunder får tillgång till kommunikationstjänster som tillhandahålls i allmänna telefonnät. Såsom beskrivits ovan är även viss sammankoppling av operatörers nät via direktförbindelser en förutsättning för samtrafik. Vidare krävs nätkapacitet s.k. operatörsaccess för dessa förbindelser. Att samtrafik kan bedrivas mellan operatörer är en förutsättning för att flera marknader inom området för elektronisk kommunikation långsiktigt skall kunna utvecklas mot effektiv konkurrens. TeliaSonera omfattas enligt nu gällande regler av en skyldighet att bedriva samtrafik. Mot bakgrund därav bedömer PTS att TeliaSonera kan tillhandahålla erforderlig kapacitet för samtrafik samt att samtrafik kan ske i TeliaSoneras nät utan att nätets funktion eller tekniska säkerhet äventyras.

Samtrafik sker redan idag och ett fortsatt krav på tillhandahållande av dessa tjänster torde därför inte medföra några risker eller stora investeringar för TeliaSoneras del. Det krävs att TeliaSonera genom prissättningen för tillträde får avkastning på investerat kapital och ges utrymme för nyinvesteringar. PTS bedömer inte att tillträdesskyldigheten i sig negativt påverkar den tekniska eller ekonomiska bärkraften för användning eller installation av alternativ infrastruktur.

Vad beträffar skyldighet avseende direkt- och kaskadavräkning för samtrafik tillämpar TeliaSonera idag sådan avräkning gentemot vissa operatörer. En fortsatt skyldighet att tillämpa direkt- och kaskadavräkning torde således inte medföra några tekniska problem för TeliaSonera.

PTS bedömer inte att skyldigheterna var för sig eller sammantaget innebär något ingrepp i TeliaSoneras immateriella rättigheter. Skyldigheterna avseende samtrafik ligger även i linje med intresset av tillgång till gränsöverskridande tjänster inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, vilket bidrar till en internationell harmonisering.

PTS bedömer att skyldigheter avseende nu beskrivet tillträde är nödvändiga för att främja konkurrensen och därigenom möjliggöra att målen med lagstiftningen uppnås. PTS anser därför att TeliaSonera med stöd av 4 kap. 8 § EkomL, i egenskap av operatör med betydande inflytande på marknaden för samtalsterminering i det egna allmänna telefonnätet via en fast anslutningspunkt skall åläggas skyldighet att tillgodose varje rimlig begäran om att bedriva samtrafik, tillhandahålla terminering, upprätta direktförbindelser, tillhandahålla operatörsaccess och ingå avtal om direktavräkning, i egenskap av operatör med betydande inflytande på marknaden för samtalsoriginering i det allmänna telefonnätet via en fast anslutningspunkt skall åläggas skyldighet att tillgodose varje rimlig begäran om att bedriva samtrafik, tillhandahålla originering, upprätta direktförbindelser och tillhandahålla operatörsaccess samt i egenskap av operatör med betydande inflytande på marknaden för förmedlingstjänster via det fasta allmänna telefonnätet skall åläggas skyldighet att tillgodose varje rimlig begäran om att bedriva samtrafik, tillhandahålla förmedling, upprätta direktförbindelser, tillhandahålla operatörsaccess, ingå avtal om direktavräkning samt tillämpa kaskadavräkning i det fall terminerande operatör inte har avtal om direktavräkning

I bilaga 1 finns närmare specifikation av tillträdesskyldigheterna.

4.1.2 Prisreglering

Enligt 4 kap.11 § EkomL får en operatör som avses i 4 § förpliktas att iaktta kostnadstäckning eller tillämpa kostnadsorienterad eller annan prissättning för specificerade typer av samtrafik och andra former av tillträde. Detta får ske om en marknadsanalys enligt 8 kap. 5 § visar att en brist på effektiv konkurrens innebär att operatören kan ta ut överpriser eller använda prispress på ett sätt som missgynnar slutanvändarna.

En förpliktelse enligt första stycket kan även avse skyldighet för operatören att tillämpa en viss kostnadsredovisningsmetod. En sådan förpliktelse skall förenas med skyldighet att göra en beskrivning av metoden tillgänglig för allmänheten.

Kostnadernas huvudkategorier och reglerna för kostnadsfördelningen skall framgå av beskrivningen.

Den som har förpliktats att kostnadsorientera sin prissättning skall visa att priserna är rättvisa och skäliga med hänsyn till kostnaderna och får åläggas skyldighet att justera sina priser.

I 4 kap. 12 § EkomL anges att vid tillämpning av 11 § skall hänsyn tas till den investering som gjorts av operatören. En sådan skyldighet som anges i 11 § skall utformas så att operatören får en rimlig avkastning på kapitalinvesteringen.

Som påtalats ovan är effektiviteten i skyldigheten att tillhandahålla samtrafik beroende av att tillträdet tillhandahålls till ett pris som är lämpligt i förhållande till definierade konkurrensproblem. TeliaSoneras starka ställning på marknaderna för terminering, originering och förmedling innebär att bolaget kan tillämpa överprissättning eller prispress, vilket missgynnar andra operatörer på marknaderna och även, i sista hand, slutkunderna.⁴ TeliaSonera starka ställning och kontroll över infrastrukturen kräver således en prisreglering av samtrafik och övriga tillträdesskyldigheter på dessa marknader för att möjliggöra att de övergripande målen med lagstiftningen kan uppnås, nämligen att enskilda och myndigheter skall få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte vad gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster samt deras pris och kvalitet.

När PTS har att ta ställning till vilken form av prisreglering som skall åläggas beträffande en viss tillträdesform måste PTS överväga vilka effekter prisregleringen kan ha på både kort och lång sikt. Vid detta övervägande har PTS att ta hänsyn till bl.a. att slutkunderna har ett intresse av låga priser samt att det finns ett behov av en ökad tjänstekonkurrens och infrastrukturkonkurrens. Den form av prisreglering som tidigare tillämpats vad gäller operatörer med betydande inflytande är, på de nu aktuella marknaderna, kostnadsorienterade priser. Avsikten med en kostnadsorienterad prissättning är att neutralisera en operatörs möjligheter att ta ut för höga priser eller utöva prispress, eller på annat sätt motverka att en effektiv konkurrens uppkommer på den aktuella marknaden.

För tillhandahållande av telefonitjänster till slutkunder är tillgången till terminering, originering och förmedlingstjänster avgörande. Incitamenten för TeliaSonera att sänka priserna på samtrafik är begränsade beroende på att höga priser på samtrafik inte i första hand drabbar de egna abonnenterna, utan istället höjer konkurrenternas kostnader. Ett för lågt, alternativt för högt, pris på samtrafik i grossistledet riskerar att snedvrider konkurrensen i slutkundsledet.

---

⁴ För att ålägga en prisregleringsskyldighet enligt 4 kap. 11 § EkomL krävs inte att regleringsmyndigheten faktiskt kan konstatera att den aktuella operatören tillämpat överprissättning eller prispress. Generellt kan sägas att det alltid finns incitament, och således en potentiell risk, för ett sådant beteende från en operatör som har ett betydande inflytande på en marknad. Detta uttrycks bl.a. i ERG Common Position on the approach to Appropriate remedies in the new regulatory framework, 23 april 2004, s. 13, där det anges att "When imposing *ex ante* remedies NRAs frequently cannot actually observe a certain type of anti-competitive behaviour but will have to anticipate the appearance of a particular competition problem based on the *incentives* of an SMP undertaking to engage in such a behaviour which in turn will be investigated in the market analysis."

TeliaSonera är i egenskap av operatör med betydande inflytande på marknaden för telefonitjänster, enligt telelagen, som innehåller skyldigheter som gäller övergångsvis, skyldig att tillhandahålla telefonitjänster i slutkundsledet till kostnadsorienterat pris. Enligt 5 kap. 1 § EkomL kan PTS förplikta lämplig operatör att tillhandahålla telefonitjänster till ett överkomligt pris. För att operatörer skall kunna tillhandahålla telefonitjänster i slutkundsledet förutsätter det att TeliaSonera inte överprissätter eller utövar prispress för samtrafik, vilket missgynnar andra operatörer på marknaderna och även, i sista hand, slutkunderna. En förutsättning för konkurrens i slutkundsledet är således tillgången på samtrafik till konkurrenskraftiga villkor i grossistledet. En skyldighet för TeliaSonera att tillhandahålla samtrafik till ett för högt eller för lågt pris kan påverka incitamenten för investering i allmänna telefnät och snedvrیدا konkurrensen. En felaktig prissättning kan leda till ett över- eller underutnyttjande av TeliaSoneras nät och det är därför viktigt att prisregleringen av samtrafik är neutral i förhållande till investering i annan infrastruktur.

Mot bakgrund av det ovan redovisade har PTS, med avseende på prisreglering avseende samtrafik och övrigt tillträde utvärderat prisreglering i form av kostnadsorienterad prissättning, med utgångspunkt i dels den s.k. FDC- (Fully Distributed Cost) modellen, dels den s.k. LRIC- (Long Run Incremental Cost) metoden.

En prisreglering i form av kostnadsorientering innebär att grossistpriset fastställs på basis av operatörens kostnader, samtidigt som rimlig avkastning medges på investerat kapital. PTS har tidigare, för operatörer som har att tillämpa kostnadsorienterad prissättning, utfått från FDC-modellen för att beräkna priser baserat på historiska kostnader. Denna modell utgår från bokförda värden, vilket lett till att PTS kunnat verifiera operatörernas pris mot deras fastställda bokföring. Detta har gett PTS möjligheter till insyn. Däremot är möjligheterna till insyn för köparna, när priset beräknas enligt denna metod, begränsad, särskilt i de fall operatören tillhandahåller många olika produkter. En prisreglering i form av kostnadsorientering där kapitalkostnaden beräknas på historiska anskaffningsvärden, i stället för nyanskaffningsvärden, kan leda till en prissättning som inte ger samhällsekonomiskt effektiva signaler när det gäller nyttjandet av existerande infrastruktur eller investeringar i ny infrastruktur. FDC-modellen ger täckning för faktiska kostnader enligt självkostnadsmetoden, vilket medför att operatören har svaga incitament att reducera kostnaderna genom effektivisering, eftersom det medför en motsvarande reduktion av tillträdespriserna.

Kommissionen har rekommenderat medlemstaterna att använda s.k. långsiktig särkostnad (LRIC) baserad på nukostnaden/återanskaffningsvärdet (se ”Towards a new framework for Electronic Communications infrastructure and associated services”, COM (1999) 539). Metoden har angivits för beräkning av kostnadsorienterat pris för samtrafik och tillträde till accessnätet. Att modellen utgår från nukostnaden/återanskaffningsvärdet motiveras av att en operatör i en konkurrensutsatt omvärld inte prissätter sina tjänster baserat på historiska kostnader, utan anpassar sina priser efter den prisnivå som konkurrerande operatörer med modern och effektiv utrustning sätter.

Genom att tillämpa kostnadsorienterad prissättning enligt den s.k. LRIC-metoden kan en prisreglering som är neutral i förhållande till investeringar i andra nät åstadkommas.

LRIC-metoden leder till att den operatör som ålagts kostnadsorienterad prissättning för en viss tjänst får täckning för relevanta kostnader, förutsatt att verksamheten bedrivs effektivt. På en marknad som kännetecknas av effektiv konkurrens kan en operatör inte belasta köparna med de faktiska kostnaderna i fall operatören har gjort felinvesteringar eller bedriver verksamheten ineffektivt, och sådana missförhållanden avser LRIC-metoden således att eliminera. Metoden utgår från nukostnaden/återanskaffningsvärdet, vilket motiveras av att en operatör i en konkurrensutsatt position inte prissätter sina tjänster baserat på historiska kostnader, utan tvingas anpassa sina priser efter den nivå som konkurrerande operatörer med modern effektiv utrustning sätter. En strikt tillämpning av LRIC-metoden innebär att en operatör inte får ersättning för kostnader som delas med andra produkter eller tjänster, s.k. samkostnader, vilket på sikt skulle kunna leda till för låga priser med finansiella förluster som följd. En operatör som åläggs kostnadsorientering enligt LRIC-metoden bör därför, enligt PTS mening, ha rätt att, förutom långsiktiga särkostnader beräknade enligt LRIC-metoden, erhålla ersättning även för samkostnader genom ett påslag som täcker dessa. För att inte operatören genom ett sådant påslag skall erhålla kompensation för kostnader orsakade av ineffektivitet etc. skall detta påslag baseras på samkostnader som en effektiv operatör har under konkurrensmässiga förhållanden. LRIC-metoden beskrivs närmare i PTS föreskrifter (PTSFS 2004:5) om LRIC-metoden för beräkning av kostnadsorienterad prissättning och PTS handbok Beräkningsmodeller enligt LRIC-metoden avseende samtrafik i det fasta allmänna telefonnätet och tillträde till accessnätet – engelsk titel: Model Reference Paper Guidelines for the LRIC bottom-up and top-down models, 13 September 2002. Se PTS webbplats www.pts.se. PTS tillämpning av LRIC-metoden tar hänsyn till en operatörs samkostnader.

Regeringen uttalar i förarbetena till EkomL att LRIC-metoden på flertalet marknader som i nuläget kan komma i fråga för tillämpning sannolikt ger mer rättvisande investeringssignaler än andra beräkningsmodeller och därmed leder till en effektiv konkurrens på lång sikt (se prop. 2002/03:110 s. 198). På de aktuella marknaderna leder en tillämpning av LRIC-metoden till fördelen att priset är neutralt i förhållande till investeringar i andra nät, vilket är viktigt för att värna om konkurrensen på lång sikt för dessa marknader.

På dessa marknader har branschen gemensamt under ledning av PTS tagit fram en modell som utgår från ett effektivt nät med modern teknik (en s.k. bottom-up-modell). För TeliaSonera identifieras vissa kostnadskategorier för det egna nätet (s.k. top-down-data). Med hjälp av dessa utvecklar PTS därefter i samråd med operatörerna en hybridmodell. PTS har genom beslut den 19 december 2003 fastställt en slutlig hybridmodell (i ärendet med dnr 02-2257). PTS har även tagit fram en prismetod som beskriver hur modellens resultat skall omsättas i priser, vilken fastställts av PTS den 4 februari 2004.

PTS bedömer, mot bakgrund av det ovan angivna, att ett kostnadsorienterat pris enligt LRIC-metoden för samtrafik inklusive terminering, originering och

förmedlingstjänster, direktförbindelse och kaskadavräkning (avseende kaskadavräkning gäller detta enbart TeliaSonerars egna kostnader, ej kostnader som hänför sig till andra operatörers termineringspris) är den form av prisreglering som bäst tar hänsyn till de kortsiktiga och långsiktiga överväganden som skall göras för att ge slutkunderna en så förmånlig situation som möjligt, i termer av urval av tjänster samt pris och kvalitet på dessa tjänster. PTS finner också att en tillämpning av kostnadsorientering enligt LRIC-metoden på dessa marknader leder till fördelen att priset är neutralt i förhållande till investeringar i alternativ infrastruktur, vilket är viktigt för att värna om konkurrensen på lång sikt. Arbetet med att implementera LRIC för kostnadsorientering av priser kan för TeliaSonera, som är ett stort företag med stor erfarenhet av tillhandahållande av samtrafik inte anses vara så komplext och tidskrävande att PTS, på den grunden, finner skäl att ifrågasätta en sådan skyldighet. PTS finner vidare att TeliaSonera vid prissättningen skall ta hänsyn till den av PTS framtagna prismetoden.

Det åligger den som förpliktats att kostnadsorientera sin prissättning att visa att priserna är rättvisa och skäliga med hänsyn till kostnaderna. För PTS kontroll av att prissättningen är baserad på kostnaderna finner myndigheten att TeliaSonera, i enlighet med vad som beskrivs i PTS föreskrifter (2004:5) om LRIC-metoden, skall inkomma med de uppgifter⁵, utifrån vilka myndigheten uppdaterar hybridmodellen. Sådan inlämning skall rimligen ske årligen eller annars på begäran av PTS. Dessutom skall TeliaSonera vart tredje år eller annars på begäran av PTS inkomma till myndigheten med de uppgifter⁶, utifrån vilka myndigheten reviderar modellen. Vid eventuell förändring av priser för tillträde är det av vikt att PTS och TeliaSonerars kunder, i förväg, informeras om de nya priserna samt att TeliaSonera inkommer med det underlag som prisförändringen baseras på. Underlaget skall inkludera information om hur den ovan beskrivna, av PTS fastslagna, prismetoden har tillämpats. Sådan information skall lämpligen lämnas senast 60 dagar från det att prisförändringen avses träda i kraft för att säkerställa en granskning och för att operatörer som köper aktuell produkt skall ha rimlig tid att eventuellt vidta åtgärder med anledning av prisförändringen. I de fall en produkt ännu ej finns modellerad i LRIC, t.ex. vid införande av nya produktvarianter, skall TeliaSonera prissätta dessa i enlighet med hybridmodellens principer. TeliaSonera skall för sådana produkter inkomma med en top down modell och redovisning av hur hybridmodellens principer implementerats.

TeliaSonerars marknadsstyrka på operatörsaccessen, dvs. nätkapacitet mellan TeliaSonerars nät och en annan operatörs nät, är omfattande. Skyldigheten för TeliaSonera att tillhandahålla operatörsaccess är avsedd främst att säkerställa att operatörsaccess kan etableras vid avsaknad av alternativ infrastruktur. PTS anser det vara av särskild vikt att förbättra konkurrenssituationen genom att förhindra TeliaSonerars möjlighet till överföring av marknadsstyrka mellan samtrafik och operatörsaccess och därmed bolagets möjlighet till överprissättning eller prispress, eftersom detta missgynnar andra operatörer och i sista hand slutkunderna. PTS gör, mot denna bakgrund, bedömningen att det är nödvändigt att ålägga TeliaSonera en skyldighet att erbjuda anslutningen mellan operatörer till ett

⁵ Modellen uppdateras på basis av för modellen väsentliga uppgifter, som rör till exempel utfall och prognoser för volymer avseende de tjänster som ingår i modellen.

⁶ Modellen revideras på basis av information som har långsiktig karaktär; ekonomiska livslängder och tillämpning av ny teknik är exempel på sådan information.

kostnadsorienterat pris. Eftersom även annan form av nätkapacitet, t.ex. minimiutbudet av hyrda förbindelser, beräknas enligt ett kostnadsorienterat pris med utgångspunkt i FDC-modellen baserad på historiska kostnader och det för närvarande inte finns någon hybridmodell framtagen enligt LRIC-metoden för nätkapacitet mellan TeliaSoneras nät och annan operatörs nät finner PTS lämpligt att denna tillträdesform skall prissättas enligt en FDC-kalkyl baserad på historiska kostnader. Eftersom behovet av överföringshastigheter i operatörsaccessen varierar anser PTS att TeliaSoneras samtliga priser rörande operatörsaccesser skall kostnadsorienteras.

Det åvilar den som förpliktats att kostnadsorientera sin prissättning att visa att priserna är rättvisa och skäliga med hänsyn till kostnaderna. För kontroll av att prissättningen är baserad på kostnaderna krävs även i denna del att PTS kan granska dokumentation och tillämpningen av kalkylsystemet. Ett krav på kostnadsorientering skall därför förenas med villkor om att till PTS inge redovisning och kostnader för tillträde. Sådan inlämning skall lämpligen ske årligen på begäran av PTS. Vid eventuell förändring av priser för tillträde avseende operatörsaccess är det av vikt att PTS i förväg informeras om förändringen samt de nya priserna. Sådan information skall lämnas senast 60 dagar från det att priset förändringen avses träda i kraft för att säkerställa en granskning och för att operatörer som köper aktuell produkt skall ha rimlig tid att vidta eventuella åtgärder i anledning av prisetförändringen.

TeliaSonera skall, för att uppfylla skyldigheten i 4 kap. 11 § andra stycket EkomL att göra en beskrivning av kostnadsredovisningsmetoden tillgänglig för allmänheten, på sin webbplats genom en länk till Post- och telestyrelsens webbplats, hänvisa till hybridmodellen och den av PTS framtagna prismetoden.

PTS finner således att TeliaSonera, med stöd av 4 kap. 11 § EkomL, skall förpliktats att tillhandahålla samtrafik inklusive terminering, originering, förmedling samt direktförbindelser, operatörsaccess och kaskadavräkning till en kostnadsorienterad prissättning. Det kostnadsorienterade priset skall beräknas enligt redovisningsmetoden LRIC som den beskrivs i PTS föreskrifter (PTSFS 2004:5) om LRIC-metoden för beräkning av kostnadsorienterad prissättning och PTS handbok Beräkningsmodeller enligt LRIC-metoden avseende samtrafik i det fasta telefnätet och tillträde till accessnätet, med hänsyn tagen till den av PTS framtagna prismetoden för allt tillträde, förutom avseende nätkapacitet, s.k. operatörsaccess, där prissättningen skall ske enligt en FDC-modell baserad på historiska kostnader. Skyldigheten är ändamålsenlig och nödvändig för att främja konkurrensen och därigenom uppnå målen med lagstiftningen. Skyldigheten är inte mer ingripande än vad som får anses påkallat mot bakgrund av det allmänna intresset av effektiv konkurrens på de aktuella marknaderna.

4.1.3 *Icke-diskriminering*

Enligt 4 kap. 6 § EkomL får en operatör som avses i 4 § förpliktats att tillämpa icke-diskriminerade villkor i sin verksamhet. En sådan skyldighet skall särskilt säkerställa att

1. operatören under likvärdiga omständigheter tillämpar likvärdiga villkor mot andra som tillhandahåller likvärdiga tjänster, samt

2. de tjänster och den information som operatören erbjuder andra tillhandahålls på samma villkor och med samma kvalitet som gäller för operatörens egna tjänster eller för dotterbolags eller samarbetspartners tjänster.

En skyldighet att tillämpa icke-diskriminerande villkor kan säkerställa att företag med betydande marknadsinflytande inte snedvrider konkurrensen genom att särbehandla vissa motparter. Skyldigheten kan vara befogad bl.a. när det är fråga om vertikalt integrerade företag som tillhandahåller tjänster eller insatsvaror till företag som de konkurrerar med på angränsande marknader. Att förhindra otillbörliga försök att överföra marknadsinflytande från en grossistmarknad till en slutkundsmarknad är särskilt viktigt. Icke-diskriminering kan exempelvis hindra att ett vertikalt integrerat företag utan objektiva godtagbara skäl gynnar den egna organisationen eller närstående företag, eller på motsvarande sätt missgynnar konkurrenter.

Mot bakgrund av att TeliaSonera är ett vertikalt integrerat företag som tillhandahåller egna slutkundsprodukter baserat på tillträde, har företagen incitament att särbehandla den egna slutkundsorganisationen, dotterbolag eller samarbetspartners. TeliaSonera har möjligheter att differentiera tjänster avseende samtrafik och därmed relaterade tjänster via prissättning, funktionalitet eller andra avtalsvillkor. Det är därför viktigt att de samtrafiktjänster som efterfrågas i samband med terminering, originering och förmedling samt tjänster avseende direktförbindelser, operatörsaccess, direktavräkning och kaskadavräkning tillhandahålls på icke-diskriminerande villkor.

Skyldigheten att tillämpa icke-diskriminerande villkor skall enligt PTS bedömning bland annat förhindra beteende som ger upphov till konkurrenshämmande prisrelaterade klämeffekter eller exkluderande beteende. Vidare skall skyldigheten säkerställa att vissa motparter inte särbehandlas genom krav på att uppfylla villkor om köp av produkter som de inte efterfrågar eller har behov av, eller att det ställs oskäliga krav på kostsamma tekniska tillbehör eller teknologi.

PTS bedömer att skyldigheten att tillämpa icke-diskriminerande villkor är nödvändig på de aktuella marknaderna för att främja konkurrensen och därigenom uppnå målen med lagstiftningen. PTS anser därför att TeliaSonera i egenskap av operatör med betydande inflytande på marknaden för samtalsterminering i det egna allmänna telefonnätet via en fast anslutningspunkt, marknaden för samtalsoriginering i det allmänna telefonnätet via en fast anslutningspunkt respektive marknaden för förmedlingstjänster via det fasta allmänna telefonnätet, enligt 4 kap. 6 § EkomL skall tillhandahålla samtrafik inklusive terminering, originering och förmedling samt direktförbindelser, operatörsaccess, direktavräkning och kaskadavräkning på de icke-diskriminerande villkor som anges ovan. Skyldigheten är inte mer ingripande än vad som i sammanhanget får anses motiverat.

4.1.1 *Insyn*

Enligt 4 kap. 5 § får en operatör som avses i 4 § förpliktas att i ett referenserbjudande eller på annat sätt offentliggöra specificerade uppgifter om

1. redovisning,
2. tekniska specifikationer
3. nätegenskaper
4. villkor för tillhandahållande och användning
5. prissättning, eller
6. andra förhållanden som behövs för insyn i fråga om samtrafik och andra former av tillträde.

Ett beslut om förpliktelse enligt första stycket skall innehålla besked om vilka uppgifter som skall tillhandahållas, hur detaljerade dessa skall vara samt på vilket sätt de skall offentliggöras. Operatören får förpliktas att ändra en uppgift, om det är nödvändigt för att den skall stämma överens med en skyldighet som har beslutats enligt detta kapitel.

Förhandlingar i syfte att uppnå överenskommelser avseende samtrafik med tillhörande villkor kan i många fall vara både tidskrävande och komplicerade. Dessutom kan, enligt vad PTS har erfarit, tvister lätt uppstå som ytterligare ökar både tidsåtgång och kostnader vid sådana förhandlingar. Det faktum att en avtalsprocess om samtrafik i normalfallet kan vara betungande riskerar att ge upphov till diskriminerande effekter, i synnerhet med avseende på mindre operatörer med begränsade resurser. Dessutom har TeliaSonera ett övertag gentemot operatörer som vill samtrafikera med TeliaSoneras nät och upprätta direktförbindelse eller direktavräkningsavtal för sådan trafik, eftersom andra parter är i behov av nödvändig information från TeliaSonera.

Ovanstående svårigheter kan reduceras väsentligt genom att TeliaSonera åläggs en skyldighet att upprätta ett referenserbjudande som förenklar förhandlingar eller effektiviserar processen för de operatörer som efterfrågar samtrafik. Ett referenserbjudande kan underlätta för förhandlingar avseende samtrafik och därigenom både underlätta för och ge operatörerna mer likvärdiga möjligheter att träffa sådana avtal med TeliaSonera. Därigenom bidrar ett referenserbjudande till ökad konkurrens samt minskar riskerna för att konkurrensen snedvrids.

Insyn i form av en skyldighet för TeliaSonera att upprätta ett referenserbjudande kan i detta fall anses vara särskilt lämpligt och ändamålsenligt eftersom köparna i stor utsträckning efterfrågar en homogen tjänst, och det inte är fråga om hög grad av resurskrävande unik anpassning av varje avtal – även om sådant kan förekomma. Vidare underlättar ett referenserbjudande även för såväl PTS som marknadens aktörer att säkerställa att samtrafikprodukten tillhandahålls på icke-diskriminerande villkor och att TeliaSonera i övrigt efterlever de skyldigheter bolaget är ålagd. Sammantaget minskas också risken för att tvister uppkommer, både med hänsyn till pris och till andra villkor som framkommer i ett referenserbjudande. Behovet av insyn genom referenserbjudande omfattar samtrafik, inbegripet terminering av samtal, samt direktförbindelse, operatörsaccess, direktavräkningsavtal och kaskadavräkning.

Referenserbjudandet skall vara tillräckligt specificerat för att säkerställa att andra operatörer inte åläggs att betala för faciliteter som inte är nödvändiga för den begärda tjänsten, vilket inkluderar en beskrivning av erbjudandet som redovisas uppdelat på olika komponenter i enlighet med marknadens behov, samt därmed förbundna villkor, inbegripet prissättning. Referenserbjudandet skall

offentliggöras på TeliaSoneras webbplats och hållas tillgängligt utan kostnad för den som önskar ta del av det. För att förenkla förhandlingsprocessen skall referenserbjudandet, i största möjliga utsträckning, utgöra underlag för ett komplett avtal. TeliaSonera skall informera berörda parter om förändringar av referenserbjudandets villkor, inklusive prissättning, senast 60 dagar i förväg, för att dessa parter i sin tur skall kunna vidta eventuella åtgärder som föranleds av förändringen. För att underlätta PTS tillsyn av om skyldigheten efterlevs skall TeliaSonera informera även PTS om förändring av referenserbjudandets villkor inom samma tid. Information om förändring av prissättning av terminering i andra operatörers nät skall dock lämnas senast vid den tidpunkt då förändringen träder i kraft.

Referenserbjudandet skall, förutom produkt- och tjänstebeskrivning av samtrafik, innehålla nödvändiga uppgifter om:

- tekniska specifikationer och nätegenskaper,
- villkor för tillhandahållande och användning,
- prissättning och
- andra förhållanden som behövs för insyn i fråga om samtrafik.

Nödvändiga uppgifter om villkor för tillhandahållande och användning innefattar beskrivning av orderförfarande och leveranstider, frister för svar på begäran om leverans, parametrar för tjänsternas kvalitet, beskrivning av serviceåtaganden och rutiner för åtgärdande av fel.

Det är viktigt att säkerställa att leveranstider och frister för svar på begäran om leverans inte är längre än vad som är skäligt mot bakgrund av det arbete som skall utföras. Avsaknad av tydlig beskrivning av kvalitetsnivå för tjänsterna, serviceåtaganden och rutiner för åtgärdande av fel kan leda till tvister.

Nödvändiga uppgifter om andra förhållanden som behövs för insyn i fråga om samtrafik är villkor för fakturering och betalning, omförhandlingsklausul, eventuella krav på säkerhet, avtalets giltighetstid samt information om vilka väsentliga avtalsbrott som kan föranleda uppsägning.

Det krävs klara och tydliga villkor för fakturering och betalning samt prissättning av samtrafik och därmed relaterade tjänster. Prissättningen skall vara uppdelad på de olika komponenter som ingår i respektive tjänst/produkt. Referenserbjudandet skall även innehålla uppgifter om avtalets giltighetstid och uppsägning. Enligt avtalsrättsliga principer är det endast väsentliga avtalsbrott som kan föranleda uppsägning av avtalet. Det är viktigt med en klar beskrivning av de tjänster och produkter som ingår för att undvika tveksamheter om vad som omfattas av ett avtal, särskilt mot bakgrund av att operatören med betydande inflytande härvid har ett övertag i förhandlingar då det är detta bolag som utformar produkterna och tjänsterna. För att undvika tvister finns även behov av en omförhandlingsklausul som reglerar på vilket sätt parterna skall inleda förhandlingar för att avtala om produkter/tjänster som inte omfattas av avtal mellan parterna. Oförutsägbara krav på säkerhet kan utgöra hinder för att avtal kommer till stånd och föranleda tvister. För det fall att krav på säkerhet kan komma att ställas skall därför framgå av referenserbjudandet vilka objektivt

fastställda kriterier som reglerar rätt att ställa krav på säkerhet gentemot viss motpart, dels vid avtalets ingående, dels under pågående avtalsperiod. För det fall krav på säkerhet kan komma att ställas skall referenserbjudandet innehålla en redogörelse för hur prövningen av en parts kreditvärdighet går till och vilka steg som ingår i bedömningen. Den part mot vilken krav på säkerhet riktas skall ha rätt att få ta del av en beskrivning av de omständigheter som i det enskilda fallet motiverar ett krav på säkerhet, liksom det underlag som läggs till grund för bedömningen.

PTS bedömer att insyn är nödvändig för att främja konkurrensen och därigenom uppnå målen med lagstiftningen. PTS anser därför att TeliaSonera med stöd av 4 kap. 5 § EkomL skall specificera och offentliggöra uppgifter om och villkor för samtrafik inklusive terminering, originering och förmedling samt direktförbindelser, operatörsaccesser och direkt- och kaskadavräkning i ett referenserbjudande på ovanstående villkor. Skyldigheten är inte mer ingripande än vad som får anses påkallat mot bakgrund av det allmänna intresset av effektiv konkurrens på de aktuella marknaderna.

4.1.5 Särredovisning

Enligt 4 kap. 7 § EkomL får en operatör som avses i 4 § förpliktas att särredovisa och rapportera specificerad verksamhet med anknytning till samtrafik och andra former av tillträde. En sådan skyldighet kan avse att operatören skall tillämpa en öppen prissättning för andra operatörer och för intern överföring eller tillhandahålla en myndighet sin redovisning, inbegripet uppgifter om intäkter från annan.

Syftet med särredovisning är att möjliggöra en analys av information som hämtas från redovisningen och skall så nära som möjligt spegla olika verksamheter som om de hade varit skilda från varandra och ge en möjlighet att synliggöra företagsinterna överföringar.

Krav på särredovisning gör sig särskilt gällande för företag som är ålagda icke-diskriminering i så måtto att särredovisningsskyldigheten möjliggör kontroll av huruvida icke-diskriminerande villkor tillämpas och för att underlätta kontroll av om otillåten korssubventionering sker genom överföring från en verksamhet till en annan konkurrensutsatt verksamhet inom företaget.⁷ Detta framgår också av artikel 11 i tillträdesdirektivet.

PTS bedömer att särredovisning krävs på de nu aktuella marknaderna bl.a. för att kunna säkerställa att kravet på icke-diskriminering efterlevs. TeliaSonera skall därför förpliktas att särredovisa samtrafik inklusive terminering, originering och förmedling samt direktförbindelser, operatörsaccess och kaskadavräkning åtskilt från andra tjänster. TeliaSonera skall även årligen eller i övrigt på begäran tillstålla PTS sin redovisning, inkluderande såväl särredovisade funktioner som bolagets övriga verksamhet. I särredovisningen skall då kostnader och intäkter fördelas mellan de tjänster och produkter som gör att dessa kostnader och intäkter uppstår. Bakomliggande uppgifter som är nödvändiga för beräkningarna skall

---

⁷ Se prop. 2002/03:110 s. 377.

bifogas. Interna priser och köp mellan olika verksamheter skall framgå av redovisningen.

Vid utformandet av särredovisningen bör TeliaSonera i största möjliga utsträckning beakta de riktlinjer som framgår av kommissionens rekommendation 98/322/EC om samtrafik på en liberaliserad telemarknad (Del 2 Särredovisning och kostnadsredovisning). I bilaga till rekommendationen finns bl.a. exempel på hur en resultaträkning för respektive särredovisat område kan utformas. Detaljeringsgraden på den icke-publika information som lämnas från TeliaSonera till PTS bör dock inte understiga den detaljnivå som idag lämnas.

Det pågår för närvarande ett arbete med revidering av kommissionens rekommendation rörande särredovisning och kostnadsredovisning. När denna revidering är genomförd kan eventuella förändringar leda till att PTS ser över skyldigheten om särredovisning.

Sammanfattningsvis bedömer PTS att en skyldighet att iaktta särredovisning är nödvändig för att främja konkurrensen och därigenom uppnå målen med lagstiftningen. PTS anser därför att TeliaSonera med stöd av 4 kap. 7 § EkomL, skall åläggas en skyldighet att särredovisa kostnader och intäkter för tillhandahållande av samtrafik, direktförbindelser, operatörsaccess och kaskadavräkning på ovanstående villkor. Skyldigheten är inte mer ingripande än vad som i sammanhanget får anses motiverat.

4.2 *Samlad bedömning*

PTS har identifierat konkurrensproblemen på marknaderna för samtalsterminering i TeliaSonerars egna allmänna telefonnät via en fast anslutningspunkt, för samtalsoriginering i det allmänna telefonnätet via en fast anslutningspunkt och för förmedlingstjänster via det fasta allmänna telefonnätet och med utgångspunkt i dessa, samt med beaktande av nu gällande skyldigheter, övervägt vilka ingripanden som är nödvändiga för att komma till rätta med faktiska och potentiella missförhållanden. Jämfört med en situation utan sektorsspecifik reglering på de aktuella marknaderna, innebär de ovan redovisade skyldigheterna begränsningar i TeliaSonerars handlingsfrihet. Myndigheten utgår från det grundlagsfästa egendomsskyddet vid prövningen av vilka skyldigheter som skall åläggas den som har ett betydande inflytande på en marknad. Egendomsskyddet kan emellertid inskränkas genom sådan lagstiftning som är erforderlig för att reglera nyttjandet av viss egendom i överensstämmelse med det allmännas intresse. Den lagstadgade möjligheten att införa skyldigheter avseende tillträde enligt EkomL innebär en sådan tillåten inskränkning av äganderätten. Härvid krävs emellertid att ingreppet är ändamålsenligt, nödvändigt och proportionellt.

PTS gör bedömningen att de sammantagna skyldigheterna är nödvändiga och ändamålsenliga i förhållande till konkurrensproblemen på marknaderna, sett mot bakgrund av målen med lagstiftningen. Skyldigheterna har ett legitimt syfte genom att de avser att främja effektiv konkurrens och i förlängningen ge slutkunderna tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte vad gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster samt deras pris

och kvalitet. Efter en avvägning mellan ingreppets nytta för det allmänna och intresset för TeliaSonera att kunna agera utan förhandsskyldigheter på de aktuella marknaderna, finner PTS att det allmänna intresset väger tyngst. De aktuella skyldigheterna är samtidigt de minst ingripande åtgärderna som bedöms kunna säkerställa målen med lagstiftningen. Åtgärderna uppfyller därmed lagens krav på proportionalitet. TeliaSonera skall därför åläggas de skyldigheter som framgår av detta beslut.

4.3 Ikraftträdande

Enligt 8 kap. 22 § EkomL gäller ett beslut enligt lagen eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen omedelbart om inte annat har bestämts. Emellertid finns i lagen (2003:390) om införande av lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (övergångsbestämmelserna) bestämmelser rörande ikraftträdande av beslut angående skyldighetsålägganden meddelade med stöd av EkomL.

Enligt 19 § i övergångsbestämmelserna och 1 § förordningen (2003:397) om införande av lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (införandeförordningen) skall PTS så snart som möjligt ompröva sådana skyldigheter som enligt bl.a. 15 § i övergångsbestämmelserna skall gälla övergångsvis.

PTS omprövar genom detta beslut de skyldigheter som gäller enligt 15 § övergångsbestämmelserna och upphäver med stöd av 19 § i övergångsbestämmelserna och 1 § i införandeförordningen, för TeliaSoneras del, samtliga de skyldigheter som gällt enligt telelagen (1993:597) och som motsvaras av de skyldigheter som meddelas genom detta beslut. Detta beslut gäller omedelbart.

Underrättelse om överklagande

Post- och telestyrelsens beslut kan överklagas hos Länsrätten i Stockholms län, se bilaga 2.

Marianne Treschow
t.f. generaldirektör

Beslutet har fattats av t.f. generaldirektören Marianne Treschow. I ärendets slutliga handläggning har även deltagit avdelningschefen Ann-Marie Engvall, t.f. avdelningschefen Viveca Norman, rättschefen Eva Liljefors, enhetschefen Sara Andersson, verksjuristen Martina Irving Magnusson och handläggaren Fredrik Blomström (föredragande).

Bilaga 1

Åläggande av särskilda skyldigheter för TeliaSonera AB på de svenska marknaderna för samtalsterminering i individuella allmänna telefontät via en fast anslutningspunkt, samtalsoriginering i det allmänna telefontätet via en fast anslutningspunkt, samt förmedlingstjänster via det fasta allmänna telefontätet

1. Tillträde

- 1.1 TeliaSonera skall i egenskap av operatör med betydande inflytande på marknaderna för samtalsterminering i det egna allmänna telefontätet via en fast anslutningspunkt, för samtalsoriginering i det allmänna telefontätet via en fast anslutningspunkt, samt för förmedlingstjänster via det fasta allmänna telefontätet, tillgodose varje rimlig begäran om att bedriva samtrafik med den som tillhandahåller eller avser att tillhandahålla allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, vilket innefattar en skyldighet att träffa avtal om samtrafik och att ombesörja att samtrafiken faktiskt fungerar. TeliaSonera skall därvid vidta åtgärder som är nödvändiga för att användare skall kunna kommunicera med varandra eller få tillgång till tjänster som tillhandahålls i näten såsom åtgärder så att nät eller tillhörande installationer kan förbindas.
- 1.2 TeliaSonera skall i egenskap av operatör med betydande inflytande på marknaden för samtalsterminering i det egna allmänna telefontätet via en fast anslutningspunkt tillgodose varje rimlig begäran om terminering.
- 1.3 TeliaSonera skall i egenskap av operatör med betydande inflytande på marknaden för samtalsoriginering i det allmänna telefontätet via en fast anslutningspunkt tillgodose varje rimlig begäran om originering.
- 1.4 TeliaSonera skall i egenskap av operatör med betydande inflytande på marknaden för förmedlingstjänster via det fasta allmänna telefontätet tillgodose varje rimlig begäran om förmedling av samtal för terminering eller originering i TeliaSoneras nät samt för förmedling av samtal till andra operatörers nät med vilka TeliaSonera bedriver samtrafik.
- 1.5 TeliaSonera skall i egenskap av operatör med betydande inflytande på marknaderna för samtalsterminering i det egna allmänna telefontätet via en fast anslutningspunkt, för samtalsoriginering i det allmänna telefontätet via en fast anslutningspunkt, samt för förmedlingstjänster via det fasta allmänna telefontätet tillgodose varje rimlig begäran om sammankoppling av nät via direktförbindelse med annan operatör för utbyte av trafik mellan parterna samt tillgodose varje rimlig begäran om tillträde till nätanslutningspunkt.
- 1.6 TeliaSonera skall i egenskap av operatör med betydande inflytande på marknaderna för samtalsterminering i det egna allmänna telefontätet via en fast anslutningspunkt, för samtalsoriginering i det allmänna telefontätet via en fast anslutningspunkt, samt för förmedlingstjänster via det fasta

allmänna telefonnätet tillgodose varje rimlig begäran om nätkapacitet mellan nätanslutningspunkt i TeliaSoneras nät och en fysisk nätanslutningspunkt i en den begärande operatörens nät för sammankoppling av nät för utbyte av trafik (s.k. operatörsaccess).

- 1.7 TeliaSonera skall i egenskap av operatör med betydande inflytande på marknaderna för samtalsterminering i det egna allmänna telefonnätet via en fast anslutningspunkt och förmedlingstjänster via det fasta allmänna telefonnätet tillgodose varje rimlig begäran om direktavräkningsavtal, oavsett om trafiken överförs direkt från den operatör som önskar köpa terminering eller går via annan förmedlande operatör.
- 1.8 TeliaSonera skall i egenskap av operatör med betydande inflytande på marknaden för förmedlingstjänster via det fasta allmänna telefonnätet tillämpa kaskadavräkning vid förmedling av samtal i det fall terminerande operatör inte har direktavräkningsavtal med den operatör som köper förmedling.
- 1.9 TeliaSonera skall om en begäran enligt punkt 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7 eller 1.8 inte kan tillmötesgå, utan dröjsmål upplysa motparten om skälen för detta. Ett sådant avslag måste grundas på objektiva kriterier.

2. Prisreglering

- 2.1 TeliaSonera skall tillämpa kostnadsorienterad prissättning för tillträde enligt punkt 1.
- 2.2 TeliaSonera skall för tillträde enligt punkt 1, förutom avseende punkt 1.6 tillämpa LRIC-metoden vid kostnadsorienterad prissättning i enlighet med den beskrivning av metoden som återfinns i Post- och telestyrelsens föreskrifter (PTSFS 2004:5) om LRIC-metoden för beräkning av kostnadsorienterad prissättning (föreskrifterna) och PTS handbok Beräkningsmodeller enligt LRIC-metoden avseende samtrafik i det fasta allmänna telefonnätet och tillträde till accessnätet - den s.k. hybridmodellen.
- 2.3 Prissättning för tillträde enligt punkt 1 skall, förutom avseende punkt 1.6, ske med utgångspunkt i hybridmodellen och den av Post- och telestyrelsen framtagna prismetoden.
- 2.4 TeliaSonera skall, för tillträde enligt punkt 1.6, tillämpa FDC som kostnadsredovisningsmetod, med de faktiska och historiska kostnaderna för tillhandahållandet som grund för prissättningen.
- 2.5 TeliaSonera skall årligen eller annars på begäran av Post- och telestyrelsen inkomma till myndigheten med de uppgifter, utifrån vilka myndigheten enligt 7 § föreskrifterna uppdaterar hybridmodellen. TeliaSonera skall vart tredje år eller annars på begäran av Post- och telestyrelsen inkomma till myndigheten med de uppgifter, utifrån vilka myndigheten enligt 8 § föreskrifterna reviderar modellen. TeliaSonera skall, till den del den

kostnadsorienterade prissättningen skall beräknas utifrån en FDC-kalkyl – för tillträde enligt punkt 1.6 – årligen på begäran av Post- och telestyrelsen inge redovisning av kostnader och intäkter.

- 2.6 I samband med att TeliaSonera informerar Post- och telestyrelsen om prissförändring i enlighet med punkten 5.5 skall TeliaSonera till Post- och telestyrelsen inkomma med underlag som prissförändringen baseras på.
- 2.7 TeliaSonera skall, för att uppfylla skyldigheten i 4 kap. 11 § andra stycket EkomL att göra en beskrivning av kostnadsredovisningsmetoden tillgänglig för allmänheten, på sin webbplats genom en länk till Post- och telestyrelsens webbplats, hänvisa till hybridmodellen och den av PTS framtagna prismetoden.

3. Icke-diskriminering

- 3.1 TeliaSonera skall tillämpa icke-diskriminerande villkor för tillhandahållande av samtrafik inklusive terminering, originering och förmedling samt direktförbindelse, operatörsaccess, direktavräkning och kaskadavräkning. TeliaSonera skall under likvärdiga omständigheter tillämpa likvärdiga villkor mot andra köpare. De tjänster och den information som TeliaSonera erbjuder andra skall tillhandahållas på samma villkor och med samma kvalitet som gäller för TeliaSoneras egen verksamhet eller samarbetspartners tjänster.

4. Särredovisning

- 4.1 TeliaSonera skall särredovisa intäkter och kostnader för samtrafik inklusive terminering, originering och förmedling samt direktförbindelse, operatörsaccess och kaskadavräkning åtskilt från andra tjänster. Vidare skall tjänster som tillhandahålls internt och prissättning för dessa särredovisas i förhållande till dem som tillhandahålls externt.
- 4.2 TeliaSonera skall årligen eller i övrigt på begäran tillhandahålla Post- och telestyrelsen sin redovisning, inbegripet uppgifter om intäkter från annan. Redovisningen skall inkludera såväl särredovisade funktioner som bolagets övriga verksamhet. Interna priser och köp mellan olika verksamheter skall framgå.

5. Insyn

- 5.1 TeliaSonera skall i ett referenserbjudande specificera och offentliggöra uppgifter om och villkor för tillträde enligt punkt 1.
- 5.2 TeliaSonera ansvarar för framtagandet av referenserbjudandet enligt punkt 5.1, vilket skall vara föremål för Post- och telestyrelsens granskning. Referenserbjudandet skall inges till Post- och telestyrelsen samt publiceras

inom två månader från det att skyldigheten avseende referenserbjudande trätt i kraft.

- 5.3 Referenserbjudandet skall vara tillräckligt specificerat för att säkerställa att andra operatörer inte åläggs att betala för faciliteter som inte är nödvändiga för den begärda tjänsten vilket inkluderar en beskrivning av erbjudandet som redovisas uppdelade på olika komponenter i enlighet med marknadens behov, samt därmed förbundna villkor.
- 5.4 Referenserbjudandet skall offentliggöras på TeliaSoneras webbplats och skall hållas tillgängligt utan kostnad för den som önskar ta del av det. För att förenkla förhandlingsprocessen skall villkoren i största möjliga utsträckning kunna utgöra underlag för ett komplett avtal.
- 5.5 TeliaSonera skall informera Post- och telestyrelsen samt berörda parter om förändring av referenserbjudandets villkor, inklusive prissättning, senast 60 dagar innan förändringen av referenserbjudandet och prissättningen avses träda i kraft, förutom såvitt avser prissättning av terminering i andra operatörers nät, där information om en sådan förändring skall lämnas senast vid den tidpunkt som förändringen träder i kraft.
- 5.6 Referenserbjudandet skall innehålla följande uppgifter om
  1. produkt- och tjänstebeskrivning
  2. tekniska specifikationer
  3. nätegenskaper
  4. villkor för tillhandahållande och användning
  5. prissättning
  6. andra förhållanden som behövs för insyn i fråga om tillträde:

5.6.1 Produkt- och tjänstebeskrivning

Referenserbjudandet skall innehålla en beskrivning av de produkter och tjänster som omfattas av tillträde enligt punkt 1. I denna beskrivning skall tjänsterna redovisas uppdelade i komponenter i enlighet med marknadens behov.

5.6.2 Tekniska specifikationer

I referenserbjudandet skall anges tillämpliga tekniska specifikationer. Specifikationen skall omfatta en beskrivning av tekniska gränssnitt för att anslutning till tillträdet skall kunna ske och för tillgång till tjänster i näten.

5.6.3 Nätegenskaper

I referenserbjudandet skall anges tillämpliga servicenivåer och tillgänglighet för tillträde enligt punkt 1.

5.6.4 Villkor för tillhandahållande och användning

5.6.4.1 Orderförfarande och leveranstider

Referenserbjudandet skall innehålla uppgifter om orderförfarande och leveranstider. Leveranstider skall vara skäligen i förhållande till det arbete som skall utföras.

5.6.4.2 *Frister för svar på begäran om leverans*

Frister för svar skall vara skäliga i förhållande till det arbete som skall utföras.

5.6.4.3 *Parametrar för tjänsternas kvalitet*

Kvalitetsnivå för tillträde enligt punkt 1 skall anges i referenserbjudandet.

5.6.4.4 *Beskrivning av serviceåtagande*

Referenserbjudandet skall innehålla en beskrivning av serviceåtagande för tillträde enligt punkt 1.

5.6.4.5 *Rutiner för åtgärdande av fel*

Referenserbjudandet skall innehålla förfaranden och tidsfrister för åtgärdande av fel.

5.6.5 Prissättning

TeliaSoneras prissättning enligt punkt 2 av de tillträdesprodukter som ingår i tillträde enligt punkt 1. skall redovisas i referenserbjudandet.

Prissättningen skall vara uppdelad på de olika komponenter som ingår i respektive tjänst/produkt.

5.6.6 Andra förhållanden som behövs för insyn i fråga om tillträde

5.6.6.1 *Villkor för fakturering och betalning*

Referenserbjudandet skall innehålla klara och tydliga villkor för fakturering och betalning.

5.6.6.2 *Ekonomisk säkerhet*

För det fall att krav på säkerhet kan komma att ställas skall villkoren för detta anges i referenserbjudandet, med tydligt angivande av de objektivt fastställda kriterier som reglerar rätt att ställa krav på säkerhet gentemot viss motpart, dels vid avtalets ingående, dels under pågående avtalsperiod.

5.6.6.3 *Vilka väsentliga avtalsbrott som kan föranleda uppsägning*

De väsentliga avtalsbrott som kan föranleda uppsägning av avtalet skall anges i enlighet med avtalsrättsliga principer.

5.6.6.4 *Avtalets giltighetstid, uppsägning och villkor för omförhandling*

Referenserbjudandet skall innehålla uppgifter om avtalets giltighetstid, uppsägning i andra fall än enligt 5.6.6.3 samt en omförhandlingsklausul som bl.a. reglerar på vilket sätt parterna skall inleda förhandlingar för att avtala om produkter/tjänster som inte omfattas av avtal mellan parterna.

UNDERRÄTTELSE OM ÖVERKLAGANDE

Om Ni vill överklaga detta beslut skall Ni skriva till Länsrätten i Stockholms län. Brevet skall dock sändas till Post- och telestyrelsen, Box 5398, 102 49 Stockholm.

Tala om i brevet vilket beslut Ni överklagar genom att ange beslutets nummer. Tala också om vilken ändring av beslutet Ni vill ha. Brevet skall skrivas under.

Post- och telestyrelsen måste ha fått Ert överklagande inom tre veckor från den dag Ni fått del av beslutet. Annars kan överklagandet inte prövas.

Post- och telestyrelsen sänder överklagandet vidare till länsrätten för prövning om Post- och telestyrelsen inte själv ändrar beslutet på det sätt Ni begärt.

Om något är oklart kan Ni vända Er till Post- och telestyrelsen.